

ANUL XV NR. 44 (588) — 29 octombrie 1968

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Flacăra

Biblioteca
R
-Deva
luna

pe ogoare, în aceste zile

În aceste zile la sate se desfășoară o intensă activitate. Țăranii cooperatori și lucrătorii din gospodăriile agricole de stat adună roadele unui an de muncă și pregătesc recolta viitoare. Vremea în general favorabilă din această toamnă le-a permis să strângă până acum porumbul de pe cea mai mare parte din suprafețele cultivate. Cei dinții care au terminat această treabă, încă de săptămîna trecută, sînt țărani cooperatori din regiunea Argeș, lucrătorii din gospodăriile agricole de stat aparținînd trustului oraș București, precum și membrii multor unități agricole din regiunile Oltenia, Suceava, București și Iași. Din podgorii, unde în ultimul timp culesul strugurilor s-a intensificat și mai mult, continuă să plece către crame cantități tot mai mari de struguri cu boabe pline. A crescut de asemenea ritmul recoltării sfeclii de zahăr, a cartofilor și a celorlalte produse.

În unele regiuni însă, printre care Brașov, Cluj, Bacău, Mureș-Autonomă Maghiară, se impune grăbirea recoltării culturilor tîrzii și mai ales a transportării sfeclei de zahăr care se găsește pe cîmp.

În ceea ce privește însămințările de toamnă, lucrările au înregistrat în ultimul timp ritmuri diferențiate. Regiunea Galați și G.A.S. din trustul oraș București au terminat seroșanatul grîului, regiunile Ploiești și Banat, însămințează ultimele suprafețe, dar în altele, printre care Cluj, Brașov, Crișana, Regiunea Mureș-Autonomă Maghiară, lucrările se desfășoară sub posibilități. După ploile căzute în ultimele zile s-au creat condiții pentru ridicarea calității însămințărilor. Se impune doar mai multă preocupare pentru sporirea ritmului de lucru, mai ales în unitățile rămase în urmă, astfel încît însămințările să fie terminate într-un timp cît mai scurt.

un dinte de 3,800 kg

Valea Tîrnavei Mici și-a cucerit în ultimul timp o nouă faimă. Din descoperirile făcute aici reiese că melegurile tîrnăvene constituiau un adevărat paradis pentru fauna cuaternară. În straturile diluviale din comuna Cornești, de pildă, au fost scoase la iveală exemplare deosebit de frumoase de colți de mamut, care s-au conservat cu alveole cu tot, ceea ce constituie o raritate. Cu cîtiva km la nord-est de aici, la Adămuș, s-a descoperit o veritabilă colecție de dinți de mamut, printre care și unul care are o greutate nu mai puțin de 3,800 kg.

Tot la Adămuș, într-o carieră de piatră, muncitorii au dat peste patru măsele, molari, mai mici decît cei de mamut și de culoare mai deschisă. Asemenea

dinți au mai fost găsiți și la Crăiești, pe malul drept al Tîrnavei Mici. Cercetătorii au stabilit că este vorba de rămășițele unui gen de rinocer cuaternar, cu corpul mare, acoperit cu blană, cu două coarne pe nas, care atingea lungimea de 3,50 m și înălțimea de 1,50 m, cunoscut sub denumirea de *Coelodonta antiquitatis* sau *Rhinoceros tichorhinus*. Acest mamifer preistoric era considerat pînă nu demult o raritate în regiunea aceasta.

Tot aici s-au mai descoperit o falcă de cerb primigen, din epoca glacială, un corn de bizon și alte măturii ale vieții tumultuoase de odinioară din acest ținut.

Stefan IZSÁK

coperta noastră

Actrița MARCELA RUSU de la Teatrul Național «I.L. Caragiale».

Fotografie de Hedy LOFFLER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.80.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 28 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”.

A fost deschisă mina Paroșeni, cea de-a opta unitate de exploatare a cărbunelui din bazinul Văii Jiului. Instalațiile moderne cu care a fost dotată, diversele noi amenajări și deschideri de cîmpuri miniere ce urmează a fi făcute în viitorul apropiat permit ca, pînă la sfîșitul actualului cincinal, tînăra mină să poată da anual economiei naționale circa 600 000 tone cărbune. Deschiderea minei Paroșeni constituie prologul unor ample operațiuni tehnice menite a pune în valoare importante zăcăminte de cărbune aflate în Valea Jiului. Pentru dezvoltarea industriei cărbunelui din această parte a țării urmează a se investi, în următorii cinci ani, aproximativ 3 miliarde lei. În momentul de față vechiul bazin carbonifer este un întins șantier industrial subteran. Sînt străpunse galerii, se sapă puțuri de extracție. Mult avansată este execuția noii mine de la Dilja. Concomitent se lucra la deschiderea minelor Bărbăteni și Livezeni. Tot în Valea Jiului, la Lonea II, au fost încheiate lucrările unui complex foarte modern de extracție a cărbunelui, proiectat în țară. Acesta se caracterizează printr-un înalt proces de automatizare și mecanizare a operațiilor de aducere a cărbunelui la suprafață. Instalațiile complexului poartă un adevărat torent de cărbune ce erupe în sus ca prin craterul unui vulcan. Iată de ce toate operațiile de încărcare, descărcare și transport se fac cu ajutorul unor dispozitive conduse și supravegheate de

cîtiva mineri, înlăturîndu-se astfel impedimentul blocării unui mare număr de oameni și consumul de timp, caracteristice acestei faze tehnologice în toate minele similare din lume. Procedul este considerat de specialiști ca o realizare de prim rang în tehnica extracției din subteran.

Pe același principiu urmează a fi organizată extracția cărbunelui la mina Aninoasa-Sud, unde montajul instalațiilor necesare este avansat, precum și la exploatarea minierei Uricani și Vulcan.

În același bazin carbonifer, la mina Vulcan, s-a dat recent în exploatare un abataj frontal nou, alte două fiind în curs de execuție. Prin aceste abataje vor fi extrase zilnic sute de tone de cărbune. Totodată la Lupeni s-a terminat săparea puțului principal nr. 12, cu un diametru de 5 m și o adîncime de 300 m. Puțul va concentra aducerea la suprafață a circa 5 000 tone de cărbune, reprezentînd producția zilnică a două importante sectoare ale celei mai mari exploatare de cărbune coccificabil din țară.

În urma tuturilor lucrărilor de extindere a minelor, perfecționării tehnologiei extracției și organizării superioare a muncii, obiective indicate de Congresul al IX-lea al partidului, Valea Jiului va trebui să dea, în 1970, 8 milioane și jumătate tone de cărbune, cantitate cu aproape 50 la sută mai mare decît cea realizată în 1965.

Georghe BRĂTESCU

peștii și... apele termale

La Cefa, marea pescărie din regiunea Crișana — ale cărei eleștee se întind pe mai bine de 700 ha — s-au început recoltările de toamnă. Evaluările făcute în prealabil au determinat o recoltă totală de cel puțin 1 000 tone de crap. Dar faptul că un mare număr de pești au ajuns la maturitate cu mai bine de o lună mai devreme se explică printr-un fenomen interesant. În apropierea Băilor Felix din Oradea, un grup de specialiști au transpus în viață ideea folosirii apelor termale ca mediu favorabil producerii, pe cale artificială, a puștilor de crap. Așa a luat naștere în preajma băilor un adevărat incubator, alcătuit din 17 bazine-clocitori. Incubatorul acvatic de la Băile Felix a reușit să livreze eleșteelor din Cefa nu mai puțin de 10 milioane alevini de crap.

În unele eleștee din Cefa am văzut însă acum, în toamnă, și

sute de puieți de dimensiuni extrem de mici pentru anotimpul în care ne aflăm. Explicația ne-a dat-o directorul întreprinderii, ing. Gh. Caraiman: «Avem de-a face cu o specie de pești... ierbivori». Am aflat că într-adevăr micii peștișori — vreo 300 000 la număr — fac parte din specia denumită științific *Ctenopharingoton idela* tot din familia Caepinidelor (crapilor), dar originară din fluviile rezezi ale Chinei. O dată ajunși la maturitate, peștii din această specie se hrănesc exclusiv cu vegetație acvatică. Importanța speciei este extrem de mare nu numai pentru productivitatea ei ci și pentru că cu ajutorul acestor «ierbivori» se efectuează anual curățirea eleșteelor de plantele care le infestază, economisindu-se un mare volum de muncă umană.

Virgil LAZĂR

d - 65 - f

Lucrările de colectare a lemnului — din adîncul pădurii pînă la drumurile forestiere — implică un mare volum de muncă în terenuri cu ridicat grad de dificultate. În cadrul acțiunii de mecanizare a exploatarei pădurilor, întreprinsă de Ministerul Economiei Forestiere, au fost introduse în procesul de producție numeroase tipuri de instalații cu cablu și tractoare agricole universale.

Institutul de cercetări forestiere a trecut recent la elaborarea studiilor tehnico-economice, a calculelor și experimentărilor pentru stabilirea para-

metrilor unui tractor forestier destinat lucrărilor de colectare a lemnului în cele mai grele condiții.

După proiectul de execuție întocmit de ing. Alexandru Popovici, dr. ing. Mihai Stegaru, ing. Roland Ostrovski, ing. Cornel Puiu și un larg colectiv de tehnicieni a fost realizat modelul experimental care și-a trecut cu succes probele în condiții deosebit de grele la scosul lemnului doborît de vînt pe muntele Harghita.

După ultimele îmbunătățiri s-a trecut la construirea lotului prototip de către Uzinele me-

talurgice Timișoara (UMT).

D-65-F, cum a fost denumit noul tractor forestier românesc, este dispus pe patru roți egale, cu pneuri, având o înaltă capacitate de trecere și toate roțile motrice. Motorul diesel D 103 de 65 CP îi asigură o tracțiune de 3 500 kg și o gamă de 10 viteze pentru mersul înainte și 2 pentru mersul înapoi. Viteza maximă este de 45 km pe oră.

Suspensia punților din față și din spate este concepută în așa fel încât tractorul trece cu ușurință peste denivelări de

0,52 m fără ca vreuna din roți să părăsească terenul (vezi fotografia). Tractorul este dotat cu servodirecție hidraulică și servofrâne pneumatice, ceea ce îi conferă înalte calități funcționale.

În scurtă vreme, după omologarea lotului prototip fabricat de UMT, D-65-F va intra în producție de serie urmând a fi introdus pe scară largă în dotările unităților de exploatare ale Ministerului Economiei Forestiere.

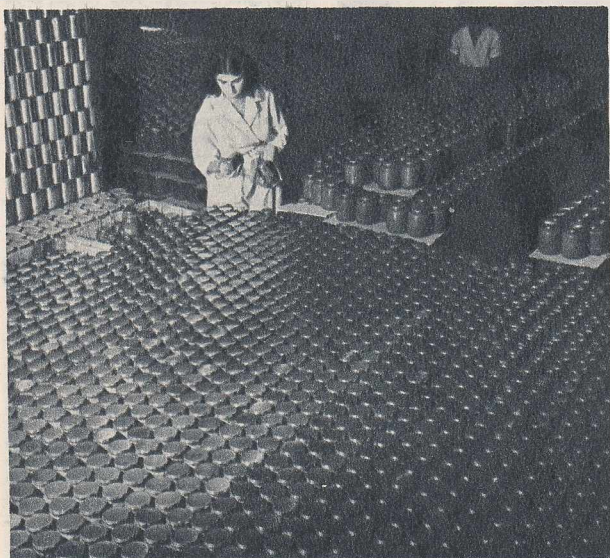
Valeriu I. POPA

pentru gospodine

Fotografia noastră înfățișează un colț al unuia din depozitele fabricii de conserve «Flora» din București. Activitatea fabricii în trimestrul care se încheie a fost deosebit de rodnică ținând seama de recolta bună de legume din anul acesta. Principalele preparate: ardei de umplut, fasole, roșii în bulion, ghiveci în bulion și ghiveci în ulei, tocană de legume, vinete tocate, zacuscă de legume. Cantitatea de legume conservate este de peste

5 300 de tone; pentru transportul lor ar fi deci nevoie de zece trenuri de câte 53 vagoane fiecare. Nădăjduim că gospodinele vor aprecia nu numai cantitatea și sortimentul bogat, ci și calitatea conservelor purtând marca cunoscutelor fabrici bucureștene.

În trimestrul patru al anului colectivul fabricii va avea de realizat un plan deopotrivă de bogat, de data aceasta la capitalul conserve de carne.

o uzină de cupru la baia-mare

La combinatul chimico-metalurgic «Gheorghe Gheorghiu-Dej» din Bala-Mare a intrat în probe tehnologice o modernă uzină de cupru. Uriașul captor de topire, a cărui înălțime atinge 30 m, transformă concentrate cuproase în lavă fierbinte din care apoi apare prețiosul cupru. Alături, într-o altă nouă fabrică — soră de aceeași vîrstă cu uzina de cupru — din gazele rezultate în urma folosirii sulfului din concentrate în timpul convertizării metalelor cuproase se produce acid sulfuric. Halele noii uzine de cupru se

întind pe o suprafață de peste 4 ha; fundațiile au necesitat 200 000 mc săpături, s-au turnat 30 000 mc beton; conductele tehnologice parcurg 20 km, iar utilajele împreună cu confecțiile metalice montate ating greutatea de peste 11 milioane kg. Demn de menționat este și faptul că 75 % din utilaje și celelalte instalații cu un înalt nivel de tehnicitate au fost livrate de către uzine și întreprinderi de la noi din țară.

Construită în bazinul maramureșean, cu bogate surse de materii prime, noua uzină va aduce o contribuție esențială

DISCUȚII

noua lege a pensiilor și continuitatea în muncă în aceeași unitate

Proiectul de lege privind acordarea pensiilor de asigurări sociale de stat și a pensiei suplimentare, supus dezbaterii oamenilor muncii, continuă să fie salutat cu satisfacție de aceștia datorită soluțiilor pe care le preconizează, în sensul majorării pensiilor și al îmbunătățirii legislației pensiilor față de prevederile și limitele legii actuale.

Una dintre cele mai interesante soluții în acest sens este, desigur, prevederea privind continuitatea în muncă în aceeași unitate, preconizată de art. 13 și definită de art. 42. Aceasta o demonstrează nu numai atenția deosebită cu care e studiată de oamenii muncii și întrebările multiple pe care le adresează mereu presei în legătură cu această prevedere, ci și de scopul urmărit de aceasta.

E de subliniat mai întâi că e vorba de o soluție nouă. Ea nu există în actuala lege a pensiilor (Decretul 292/1959) și nici în actele normative anterioare, ci este introdusă în legislația noastră pentru prima oară, prin proiectul în discuție, constituind o importantă caracteristică a proiectului.

În sistemul general de cointerese organizat de stat, prevederea art. 13 deschide salariilor perspectiva unor pensii corespunzătoare contribuției aduse la dezvoltarea și propășirea patriei noastre. Ea constituie prin aceasta un factor important pentru stimularea producției bunurilor materiale și spirituale. Acest articol reușește să lege astfel interesul salariatului de acela al statului și al societății, pentru realizarea în cele mai temeinice condiții a progresului material și spiritual al celor ce muncesc.

Soluția proiectului izvorăște din constatatarea că desfășurarea prelungită a activității în cadrul aceleiași unități conferă salariatului posibilitatea de a-și perfecția continuu cunoștințele profesionale, mărindu-și astfel aportul adus la cauza generală a dezvoltării societății noastre.

Soluția este în măsură, pe de altă parte, să combată capriciile migratorii ale unor salariați «cocori», care peregrinează din loc în loc, mult înainte de a cunoaște specificul locului de muncă și de a da un randament util. Unii dintre aceștia pleacă din unitățile în care lucrează sub impulsul unor nemulțumiri cu totul subiective, alții pentru că speră să se angajeze în altă parte cu un salariu mai bun sau la o muncă mai convenabilă, alții ca să se apropie de București ori de alte centre importante și, în fine, unii pentru ca să-și piardă urma față de copiii lor, încredințați prin divorțul salariatului soției acestuia, copii care îi solicită întreținere etc.

Art. 13 din proiect este de natură să pună capăt acestor situații nedorite. În acest scop el oferă avantaje ispititoare salariaților cu activitate tot mai îndelungată în cadrul aceleiași unități. Astfel, acest text acordă salariaților un spor de pensie, pentru continuitate în muncă în cadrul aceleiași unități, de 4 % pentru 10-15 ani; de 7 % pentru 15-20 de ani și de 10 % pentru mai mult de 20 ani servii la aceeași unitate. Rezultă așadar că pensia salariat va beneficia de un spor suplimentar cu atât mai mare cu cât activitatea salariatului în cadrul aceleiași unități va fi mai îndelungată, și adaugă. Fiecare salariat are astfel interesul să activeze cât mai îndelungat în cadrul aceleiași unități,

pentru ca la pensionare să beneficieze de un spor cât mai mare.

Art. 42 precizează apoi că prin continuitate în muncă se înțelege prestarea neîntreruptă a activității în cadrul aceleiași unități. Textul consideră că există continuitate și în cazul când angajatul a fost transferat în interesul serviciului în altă unitate, precum și atunci când a îndeplinit obligații militare, a fost trimis la o școală pentru pregătirea sa politică sau profesională, a îndeplinit o funcție eligibilă, a fost în incapacitate temporară de muncă sau a încetat activitatea în urma desfacerii contractului de muncă din motive ce nu-i sînt imputabile. Se precizează însă că în aceste cazuri angajatul trebuie să se reîncadreze în muncă în cel mult 90 zile de la încetarea acestor situații, altminteri pierde vechimea anterioară și o nouă perioadă pentru acordarea sporului începe de la reîncadrarea salariatului în muncă.

Proiectul nu vorbește de reîncadrarea salariatului în aceeași unitate și admite ca atare că reîncadrarea se poate face și în alte unități, fără ca prin aceasta salariatul să piardă beneficiul vechimii anterioare, singura condiție pentru păstrarea acesteia fiind numai aceea ca reîncadrarea să se facă înăuntrul termenului de 90 de zile de la terminarea situației care a dus la întreruperea activității în aceeași unitate.

Proiectul nu precizează ce se înțelege prin expresia «aceeași unitate». Nici experiența acumulată în aplicarea legii în vigoare, care vorbește de «loc de muncă», nu ne poate ajuta în această privință. Deși aceste două expresii nu se acoperă, prima referindu-se mai mult la criteriile juridice și contabile, iar cea de-a doua la situații de fapt, ele nu sînt suficiente, nici separat, nici împreună, pentru a asigura o justă realizare a scopurilor urmărite de noua instituție în cazurile atît de diferite care se pot ivi în practică.

Astfel, dacă e ușor de înțeles că plecarea unui zidar sau zugrav de la o întreprindere de construcție rațională la alta din alt raion reprezintă o întrerupere a continuității activității sale în aceeași unitate, fiind vorba de două unități și două locuri de muncă vădit diferite, e mai greu de precizat dacă transferul unui profesor de la un liceu la altul în aceeași localitate constituie și el o întrerupere în sensul art. 42. Exemple de acest gen sînt numeroase.

Neprecizarea unor criterii suficiente în această privință constituie, cred, o lacună a proiectului de lege, care poate să prejudicieze fie pe salariat, fie interesele unității.

Pare astfel necesar a se indica, prin completarea legii sau pe cale de instrucțiuni date de organele prevăzute de art. 70 din proiect, criterii precise și suficiente pentru valorificarea în condiții optime a unei instituții atît de importante și binevenite cum este aceea a sporirii pensiei proporțional cu timpul muncit în cadrul aceleiași unități.

În modul acesta se va ușura considerabil succesul unei măsuri politice atît de importante și înțelepte, cum este aceea introdusă prin art. 13 și 42 din proiect.

Mircea REBREANU
judecător

la dezvoltarea industriei noastre cuprifere, asigurînd creșterea de 4,5 ori a posibilităților industriale de topire a concentratelor cuproase.

Prin creșterea și prelucrarea gazelor provenite din procesul de producție al uzinei, fabrica de acid sulfuric din cadrul aceleiași combinat va produce anual peste 70 000 tone acid, din cele 180 000 care reprezintă producția totală pe un an.

G. RĂSCHIP

redate agriculturii

În insula mare a Brăilei domina sălciiilor și a liniștii netulburate a încetat. Ostrovul vuziște astăzi de forța specifică șantierelor mecanizate. Stația de utilaje pentru excavații și defrișări Brăila și-a instalat aici nu mai puțin de 66 agregate grele: tractoare, defrișoare, buldozere, scarificatoare etc. Re-

zultatul activității lor, de la începutul anului, se concretizează în 3 000 ha pămînt arabil smuls zonei păduroase a insulei. Pînă la sfîrșitul anului alte întinderi importante de pămînt vor fi eliberate de mărăcișiuri, cioturi etc. și făcute apte de a fi fertilizate.

me- men- to

carte

● Antioh Cantemir, fiul lui Dimitrie Cantemir, încluiul mare clasic al literaturii în limba rusă, este prezent în librăriile noastre cu un volum de **Stihuri**, traduse în românește de poetul Virgil Teodorescu. Un studiu introductiv competent, semnat de Paul Cornea, treazează un profil remarcabil al personalității marelui poet (Editura pentru literatură universală).

● Alte câteva traduceri: **Dragoste de viață**, nuvele și povestiri de Jack London, colecția «Biblioteca școlară», prefață și note de Venera Antoniu; **Doamna Spiriduș**, volum însumind comedii de Pedro Calderon de la Barca în traducerea lui A. Popescu-Telega (prefață de Paul Alex. Georgescu, colecția «Biblioteca pentru toți»); **Negrul Ricardo**, roman de José Luis de Rego, tradus de Aurel Lambrino și H.R. Radian, cu o bună prefață de Mihai Murgu; **Plataro și eu**, de Juan Ramon Jimenez, în românește de Dărie Novăceanu, care semnează și prefața, și corpul de note al cărții.

● Plin de observații interesante, aducând o serie de puncte de vedere noi, de contribuții de istorie literară etc., volumul lui Șerban Cioculescu, intitulat **Varietăți critice**, marchează un moment însemnat în activitatea criticii noastre actuale, înlesnind în același timp un nou contact cu opera eminentului critic și istoric literar.

● După cartea despre viața și opera lui **Costache Negri**, publicată de Pericle Martinescu în colecția «Oameni de seamă», apar la Editura pentru literatură două volume de **Scrisori** ale acestuia. Ediția este îngrijită de Emil Boldan, care a ales și stabilit textele, a compus o serie de note și un studiu introductiv. E o încercare meritorie de punere în valoare a unui autor aproape uitat.

● I. Masoff și Gh. Nenișor publică o monografie despre viața și activitatea mării actrițe de tragedie care a fost **Maria Ventura** («O nouă Rachel s-a ivit», se spune că ar fi exclamat Victorien Sardou admirând-o la un spectacol). Bogată în amănunte biografice, în date privitoare la epocă etc., cartea suferă cînd e vorba de a fixa convingător personalitatea vestitei tragediene. Oricum, lucrarea este o contribuție notabilă, iar parcurgerea ei e în orice caz instructivă.

cinema

Vasilica Tastaman

● Singurul film de actualitate din producția națională a anului 1966: **Vremea zăpezilor** (regia — Gh. Naghi, scenariul — Fănuș Neagu și Nicolae Velea). Încercare de a fixa pe peliculă mutațiile structurale ce au loc în viața satului contemporan. Cei doi scriitori nu au turnat în scenariu toată vigoarea prozei, așa cum o cunoaștem din paginile cărților sau revistelor, ci lasă impresia unei încercări a propriilor posibilități cinematografice. E drept că și corectitudinea obosită a regiei (exceptând momentele de bună reconstituire a atmosferei specifice Cîmpiei Dunării) îngroașă tendința de schematizare. În roluri destul de ingrate, actori cunoscuți: Șt. Mihăilescu-Brăila, Ilarion Ciobanu, Toma Caragiu, Vasilica Tastaman, Sebastian Papaiani și o debutantă cu reale resurse dramatice: Monica Ghiuță.

● **Tunelul** — coproducție româno-sovietică, realizată de Francisc Munteanu, după un scenariu scris în colaborare cu Gheorghe Vladimov. Povestire cinematografică care, atunci cînd nu literaturizează prea mult faptele, izbutește să transmită sobru și emoționant dimensiuni ale eroismului. O distribuție omogenă, de tineri actori înzestrați: Aleksei Loktev, Ion Dichiseanu, Lev Priguhov,

Valentina Maleavina

Valentina Maleavina, Margareta Pislaru, Florin Piersic (vezi și cronica din pagina 12).

● **Mărturisirile unui domn cu camere mobilate** — peripecile acestui domn, distribuite în trei schechuri, lungesc cam prea mult un film ce sare cu dezinvoltură de la o modalitate comică la alta, de la surisul grațios la sugestia satirică. Regia: Franz Peter Wirth (R.F.G.). Interpreți: Karl Michael Vosler, Françoise Prevost, Maria Sebaldt, Alexandra Stewart.

● Trei documentare — trei atitudini creatoare în reconstituirea unui univers artistic: **Pictorul Ghiță** (Nina Behar), **Tuculescu** (D. Rău), **Brâncuși** la Tg. Jiu (Erich Nussbaum).

disc

La 3 noiembrie Ion Vasilescu ar fi avut 63 de ani. Din păcate însă el a încetat din viață în plină maturitate creatoare, după ce timp de 40 de ani a creat muzică ușoară românească. Dar Ion Vasilescu continuă să ne încinte, ca și cum

ar fi lângă noi, prin discul omagial (EDE-0230) editat de «Electrecord», cuprinzînd 16 din cele mai populare melodii ale sale. Constantin Drăghici, Dorina Drăghici, Nicu Stoenescu, Nicolae Nițescu, Virginia Fetty, Gică Petrescu, Gigi Marga, Alin Noreanu, Ilinca Cerbacev, Pompilla Stoian, frații Mentzel, Aurelian Andreescu, Margareta Pislaru și Doina Badea interpretează, în formule înnoite, cîntece vechi dar foarte cunoscute și iubite, ca: «Hai să-ți arăt Bucureștiul noaptea», «Așa-mi bate inima», «Nu mă uita», «Glasul roților de tren» sau «Cu lăutarii după mine». Un singur regret și-o nedumerire: Cum de-au ajuns cîntece compuse sub influența și în stilul cîntecului nostru popular, de genul «Cu lăutarii după mine», să fie denumite unor ritmuri, cei drept moderne și contemporane, dar lipite artificialios lîngă lucruri cunoscute de mult. Trezind peste «cha-cha»-urile, twist-urile și slop-urile adăugate azi deasupra succeselor de ieri, să-l ascultăm din nou înfloriri pe Ion Vasilescu, căruiu muzica ușoară românească îi datorează atât de mult. Și să nu uităm că Ion Vasilescu a fost și compozitor de muzică simfonică (laureat al premiului «George Enescu»), dar că a renunțat la acest drum pentru a depica poteci noi în jungla pseudooctotică a anilor în care domneau «O, donna Clara», «Zaraza» și «Valencia». Tocmai în anii aceia Ion Vasilescu a scris «d-ale noastre». Ceea ce nu-i puțin!

muzică

● Dirijorul belgian **René Defosse** apare la pupitrul Filarmonicii «George Enescu» într-un program deosebit de atractiv pentru iubitorii de muzică: Geminiani, Haydn (Concert pentru violoncel și orchestră, în primă audiere), César Franck, Igor Stravinski. Solist: Radu Aldulescu.

● Din cele două concerte de muzică de cameră care au loc duminică 30 octombrie, vă puteți alege programul preferat. În sala Radioteleviziunii violonistul — din Austria — **Riccardo Odnoposoff** dă un recital la ora 20.00; la aceeași oră, în sala mică a Palatului, are loc un concert de sonate clasice pentru două vioară și clavicin (Ștefan Gheorghiu, Mihai Constantinescu și Horst Gehan).

● Miercuri 2 noiembrie, în sala mică a Palatului un concert de muzică de cameră românească pe care vi-l recomandăm: Cvarțete de Tudor Ciortea și Anatol Vieru (formația condusă de Igor Turjanski) și lieder interpretate de **Elisabeta Carțiș** (ciclul «Mesaje» de Alfred Mendelsohn — primă audiere) și **Martha Kessler** (lieder de M. Jora).

● Amatorilor de muzică ușoară O.S.T.A. le oferă în sala mare a Palatului în 29, 30 și 31 octombrie un «Concert de muzică sud-americană».

Elisabeta Carțiș

plastică

● Sala Onești: **Grigore Vasile** — pictură. O privire aparent contemplativă a naturii, a ciclurilor sale sacre, o obsesie florală insolită, în câteva portrete și compoziții. Ca și colegii săi de generație, Grigore Vasile exaltă culorile și simplifică formele. O paletă studiată evită stridentele. Sugestii cromatice care depășesc banalitatea unui peisaj copiat la fața locului și acorduri coloristice subtile pun în evidență marile ipostaze astronomice ale naturii, cu clipele ei generative, dinamice («Primăvara»), cu cerul ei decolorat de căldură («Vara»), cu momentele ei de descendență și decadență solară («Toamna», «Toamna pe cîmpie»). O preferință florală: păpădia, eroina diafană a numeroaselor tablouri (prezentă chiar și într-o natură statică), trăiește metamorfoze coloristice și ample cîmpurile din pinze. O expoziție pe care o recomandăm iubitorilor de pictură.

● Vernisajele lui **Tiberiu Nicorescu** și **Vlad Crivăț** (sala Magheru) sînt amburlul unei manifestări importante: Expoziția de grafică publicitară, care se va deschide în sala Onești. **Ileana Bratu**, cunoscută amatorilor de artă din cronicile de artă plastică, dar și de la anualele de grafică, va fi prezentă cu prima sa expoziție personală. Tot în luna noiembrie două reînțîniri așteptate: **Ana Ciucurencu-Asvadurova** și **Lucia Demetriade-Bălăcescu**, ale căror vernisaje vor avea loc în sălile din bd. Magheru și Calea Victoriei.

teatru

Al. Giugaru

● În aceste zile Naționalul bucureștean se află la Budapesta cu un triptic de spectacole: **O scrisoare pierdută** de Ion Luca Caragiale, **Oameni care tac** de Al. Voitin și **Oameni și soareci** de John Steinbeck. Publicul budapestan va se întîlni cu o serie de actori experimentați, ca artiștii poporului Grigore Vasiliu-Birlic, Costache Antoniu, Al. Giugaru, Ion Finteșteanu, Marcel Angheltescu, dar și cu clișiva interpreți mai tineri, care și-au cîștigat prestigiul în ultimii ani, ca Florin Piersic, C. Raușki, Emanoil Petruș, Eva Pătrășcanu. După Budapesta, același colectiv se va deplasa la Viena, unde-și va prezenta spectacolele cu **O scrisoare pierdută** și **Oameni și soareci** pe una din cele mai vestite scene ale lumii, «Burgtheater».

● Tot în aceste zile au început la București spectacolele teatrului budapestan «Jozsef Attila». Sînt jucate: **Becket** — unul din cele mai impresionante capote dramatice ale lui Anouilh — frescă din secolul al XII-lea al istoriei Angliei. Ne întîlnim și cu o spirituală comedie-vodevil, **Floarea de cactus de Barillet** și **Gredy** — autori francezi, în prelucrarea (sub forma unei comedii muzicale) scriitorilor unguri Nadas Gabor și Szene Istvan. Regia ambelor spectacole e semnată de regizorul principal al teatrului, Kazan Istvan, iar distribuția include actori cunoscuți ca Konec Gabor, Darvas Ivan și comicul Bodrogi Gyula. **Drumul șoarecelui** — cea de-a treia piesă — e o satiră cu temă de strictă actualitate. Autor: Gyrfas Miklos. Regizor: Peches G. Printre alții, joacă în acest spectacol și artista poporului Gobbi Hilda. Decorurile celor trei spectacole aparțin lui Wegener Robert.

● Încă datorce publicului cu premiere la deschiderea stagiunii (deși iarna bate la ușă) au rămas: **Teatrul Comedia**, **Teatrul de operă** (**Marco Polo** călătorește cam prea mult prin repetiții), **Teatrul «Ion Creangă»** (a îmbătrînit cu **Cocoșelul și măgarul**), **Teatrul Tăndărică**, **Teatrul satiric-muzical «C. Tănase»** și **Cercul de stat**. Pe cînd... deschiderea stagiunii!

● Regizorul Mihai Dimiu, continuîndu-și colaborarea cu Teatrul de stat din Tg. Mureș, a prezentat în premieră savu-

rosul **Mitică Popescu** de Camil Petrescu. Un spectacol de înaltă artistică, avînd în distribuție pe Dinu Cezar, Viorel Cămănici, Anca Roșu, Eugen Marcus, Ioana Citta Baciu, Mihai Gingulescu. Contribuția scenografică: Mircea Ribinski. În același teatru regizorul Val Mugur a pus în scenă **Răzvan și Vidra** de B.P. Hasdeu, cu concursul actorilor clujeni Silvia Ghelean și Valentin Dain.

● Semnalăm o inițiativă originală și interesantă a Teatrului de păpuși din Timișoara. În urma unui concurs au fost selectate «lucrările» a 3 mici spectatori, pe baza cărora s-a compus un spectacol. Realizatori: Dana Ardean (clasa a 4-a) — autoarea poeziei **Băiatul cu barza**, Sura Maria (clasa a 5-a) — autoarea povestirii **Puișorii mei**, și Simion Dinu (clasa a 2-a) — autorul scenetei **Masca lui Lică**.

Realizatorii adulți ai spectacolului care se bucură de mult succes: regizoarea Florica Teodoru și pictorița Ioana Constantinescu.

televiziune

Duminică 30 octombrie. Transmișiile sportive ale săptămîinii încep primător: meciul de fotbal Ungaria—Austria, de la Budapesta (14.50) ● Magazin... duminical. Atențiune, pericol de rutină! (18.00) ● Un montaj folcloric transmis de la Sofia pe tema «Nuntă în Tracia» (19.10) ● Un interesant monument din istoria poporului nostru: biserică din Scheii Brașovului, face obiectul emisiunii «Documente de piatră» (19.40) ● «TV-111» este prezent, ca în fiecare duminică (20.10) ● Filmul englez «Băiatul și elefantul» (20.40) ● Iubitorii de operă pot asculta un buchet de arti ale compozitorului Gheras Dendrinu în interpretarea lui Ion Dacian, Virginia Romanovschi, Dorina Drăghici, George Hazgan, Bimbo Mărculescu, Gică Petrescu, trio Grigoriu, Ilinca Cerbacev, Luminița Cosmin, Nicolae Nițescu și Nae Roman (22.00).

Marți 1 noiembrie. Arhiva națională de filme a pus la dispoziția TV câteva pelicule pe baza cărora s-a realizat emisiunea veselă: «Pornind de la un gag» (19.35) ● Urmează o emisiune muzical-distractivă al cărei titlu — «Cînd interpreții compun» — ne spune ceva și despre conținut (20.00) ● Cea de-a 23-a emisiune din ciclul «Istoria teatrului universal». Interpreți: Magdalena Buznea, Eliza Plopanu, Corado Negreanu, Nicolae Albu, Lucia Mara, Geta Anghelută, Irina Mazanitis, Fory Etterle, Mihai Heroveanu, George Stiu (20.40) ● Un ales program de balet cu participarea cîtorva interpreți valorosi de la Teatrul Mare din Moscova (22.20).

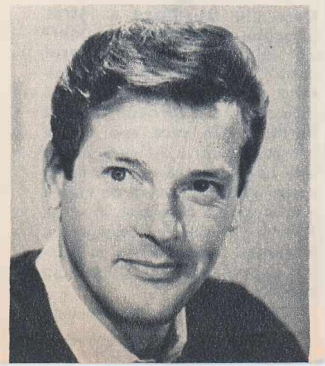
Miercuri 2 noiembrie. Mult așteptat eveniment sportiv: meciul de fotbal România—Elveția (15.00) ● Filmul în serii «Casa șerpilor» devine din ce în ce mai palpitant (19.35) ● Un film sovietic: «Armata codobaturilor» (20.05) ● Meciurile de fotbal «tari» continuă cu disputa Anglia—Cehoslovacia, transmisă de la Londra (21.40).

Joi 3 noiembrie. După filmul documentar «Tradiții maramureșene» (19.20) vedem o emisiune cam lăsată în părăsire în ultima vreme: «Varietăți pe peliculă» (19.35) ● Clubul tineretii (20.00) ● Binecunoscuta realizare a studiourilor cinematografice franceze: «Cele patru sute de lovitură» (21.00).

Vineri 4 noiembrie. Doina Badea e candidată la examenul muzical «Un билет la alegere...» (19.45) ● Cu Teleglob la Leningrad (21.15) ● Dicționarul de personaje (Litera E) se bucură de concursul actrițelor Sandina Stan și Gilda Marinescu (21.45) ● Seară de romane. Cîntă: Adriana Codreanu, Cristina Speriosu, Silviu Stănculescu, Gheorghe Vrinceanu (22.25).

Sîmbătă 5 noiembrie. Doi rapsozi populari: Iosif Handrea și Georgehe Micota din Făget (19.20) ● Urmează rubricile de sîmbătă: Actualitatea cinematografică (19.40), Telemicropedia (20.00) și melodii din filme (21.00) ● Filmul «Sfințit» (21.30) ● Și o invitată ferm dorită: muzica ușoară (22.20).

Roger Moore — «Sfințit»

călătoria începe la otopeni...

călătoria incepe la otopeni...

- DE CE SE MUTĂ AEROPORTUL INTERNAȚIONAL DE LA BĂNEASA?
- 2 000 000 DE CĂLĂTORI ÎNTR-UN AN? E POSIBIL...
- VIZITATORII ȘI PANORAMA AEROPORTULUI
- ...ȘI ALTE CITEVA LUCRURI PE CARE LE AFLĂM ANTICIPAT.

UN AEROPORT GATA SĂ FIE ÎNGHIȚIT DE ORAȘ

Băneasa — vechiul și cochetul aeroport al Capitalei, care nu cu mulți ani în urmă se afla plasat mult în afara orașului și spre care odinioară se făceau excursii duminicale, pe jos sau cu trăsură, întocmai ca spre lacurile și pădurile perlate din jur — face azi parte comună cu noile cartiere care s-au dezvoltat dincolo de Casa Școlii. Aeroportul este gata să fie înghițit de oraș și clădiri foarte înalte au apărut în culoarul de zbor al avioanelor, constituind obstacole care nu pot fi tolerate, mai ales pe vreme nefavorabilă.

În ultimul deceniu avioane cu capacitate și viteză din ce în ce mai mare au început să circule pe căile aeriene, avioane care cer în plus și piste de decolare-aterizare mai lungi și cu o rezistență mărită. Aeroportul Băneasa nu poate primi avioane moderne ca TU-114 sau Boeing-707, aparate intrate de mult în uzul traficului internațional. Iată câteva cauze, nu singurele, care motivează construcția unui alt aeroport, capabil să facă față intensei dezvoltări a traficului aerian internațional, actualul aeroport Băneasa urmînd să fie afectat doar traficului intern și altor activități de zbor.

18 KM NU E O DISTANȚĂ PREA MARE?

Planul cincinal prevede ca în 1968 să intre în funcțiune aeroportul internațional Otopeni. Amplasarea aeroportului la 18 km de centrul Capitalei nu va fi la o distanță prea mare? — a fost prima întrebare pe care am pus-o inginerului șef de proiect.

— În zilele noastre, cînd mijloacele de transport rapide — autobuze, taxiuri, troleibuze sau automobile personale — cunosc o atît de mare utilizare, distanța nu mai constituie nici o problemă. De altfel majoritatea aeroporturilor internaționale de pe continent sînt amplasate la distanțe apreciabile de orașele respective: Orly la 35 km de Paris, Schwechat la 17 km de Viena, Fiumicino la 40 km de Roma..., ca să ne limităm numai la câteva exemple.

Noul aeroport al Capitalei va intensifica traficul internațional, el aflîndu-se la jumătate de drum între vestul european și Orient. Astfel Otopenii vor deveni și un important aeroport de tranzit căutat datorită poziției sale pe căi aeriene mai economice. După estimări preliminare, traficul internațional de călători va fi de 1 200 000 pe an, în 1980. Aceasta e considerată ca o cifră minimă, ținînd seama de dezvoltarea continuă a turismului.

După 1980 numărul călătorilor va continua să crească după o curbă ascendentă, pentru a atinge 2-4 milioane de călători pe an. Să nu vedeți nimic exagerat în aceste cifre. Gîndiți-vă la giganții aeriени deja în construcție care vor transporta 300-400 de pasageri pe căile internaționale, la intensificarea turismului, la dezvoltarea relațiilor comerciale etc.

O VIZITĂ...

Mărimea aerogării, forma ei în final sau alte detalii sînt în curs de precizare. Cert este că toate acestea se stabilesc în funcție de trafic. Să precizăm că aerogara noului aeroport va trebui să corespundă unor servicii și deserviri moderne pentru publicul călător. În afară de informarea auditivă prin interfon, călătorii vor fi anunțați și printr-un sistem de televiziune interioară — prin tablouri cu cifre și litere colorate, comandate de la un centru electronic — despre mișcarea avioanelor, de plecările și sosirile acestora. La construcția noii aerogări nu se va ține seama numai de călători, ci și de vizitatori, care în mod curent sînt mai numeroși. Să ne gîndim numai că fiecare călător este însoțit de minimum 2-3 persoane, prieteni sau membri ai familiei. Dar dintre vizitatori fac parte și curioșii nu puțini la număr. Pentru toți aceștia, în număr de milioane pe an, s-au rezervat spații speciale de unde să poată vedea panorama decolarelor și a aterizărilor. Aerogara va fi

dotată cu diverse tonete, florărie, farmacie și bar; pentru călătorii «de dincolo de graniță» s-a prevăzut un restaurant, magazin cu articole de artizanat, ghișeu O.N.T. etc. Personalul navigant va avea la dispoziție spații pentru odihnă, sală-club, săli de pregătire pentru zbor etc.

Să înșiri toate detaliile nu este ușor, datorită complexității noii construcții. Două însă nu pot fi uitate: instalațiile de încălzire pe timp rece — cu dușuri de aer cald pentru sălile rezervate publicului și cu radiatoare pentru birouri — și instalația electrică. Plecînd de la constatarea arhicunoscută de specialiști și poate mai puțin de către public că lumina fluorescentă utilizată în încăperi mici este obositoare, proiectanții au prevăzut ca în restaurant, ca și în camerele destinate personalului navigant, să fie utilizate surse de lumină incandescentă. Privită din afară, clădirea aerogării, luminată astfel cu două feluri de lumini, ar prezenta un aspect distonant și de aceea în încăperile luminate incandescent se vor monta la ferestre și tuburi fluorescente, pentru a da întregului ansamblu o strălucire uniformă. În marele hol pentru public iluminatul va fi repartizat pe circuite, cu un joc interesant de intensități, mai puternic în orele de maximă activitate.

Dacă avioanele cu reacție au scurtaț atît de mult timpul de deplasare al călătorilor și au mărit capacitatea de transport, ele au adus în schimb zgomotele ca de tunet, acel «bang» cum îl numesc

specialiștii, care fac să vibreze geamurile caselor din jurul aeroporturilor sau din limita culoarului de zbor. Unul dintre motivele amplasării aeroporturilor cît mai departe de orașe este și acest zgomot pe care îl produc puternicele reactoare. De aceea la Otopeni clădirea va fi tratată acustic, asigurîndu-se o etanșeitate perfectă a ferestrelor și a ușilor.

...Și acum, cînd cunoaștem câteva amănunte care ne interesează în primul rînd pe noi, călătorii, să pătrundem pe pistă...

UN COVOR LUMINOS

Cînd s-a pornit la proiectarea pistei s-a avut în vedere ca de pe ea să-și poată lua zborul sau pe ea să poată ateriza orice tip de avion. Sosirea și plecarea avioanelor se va face pe o pistă lungă de 3 500 metri și lată de 60 metri. Rezistența ei va fi de 45 tone pe roată izolată (...pista existentă la Băneasa are 17 tone pe roată izolată). O cale de rulare va permite accesul avioanelor spre platformele pentru îmbarcarea și debarcarea pasagerilor și pentru staționarea avioanelor. Capacitatea de trafic a pistei betonate va crește de la 12 la 40 mișcări avioane pe oră.

Pista de zbor va fi dotată cu instalații tehnice moderne, menite să asigure: securitatea zborului, activitatea în cursul nopții și regularitatea zborului chiar și în condiții meteorologice dificile.

Întunericul sau ceața nu vor mai constitui impedimente. Pilotul va vedea, de sus, pista iluminată cu lămpi special construite, iar lămpile bidirecționale, implantate chiar în betonul pistei, vor constitui un covor luminos pe circa o treime din zona de contact, dînd pilotului o siguranță accentuată prin asigurarea iluminării întregii piste de zbor. Alte lămpi, instalate înaintea pistei, constituint firul director, vor fi un prețios mijloc prin care se va putea controla dacă avionul evoluează bine spre pista de aterizare.

Aeroportul internațional Otopeni va fi de asemenea înzestrat cu cele mai noi și mai moderne instalații pentru aterizarea de precizie, precum: un sistem special care asigură aterizarea avioanelor numai după instrumente (ILS) și un sistem de radiolocație de precizie care, în caz de vizibilitate redusă, dirijează și aduc avionul pînă la zona de contact.

Prezentarea de mai sus are, după cum e ușor de văzut, un caracter anticipativ. Dar nu peste mult timp, în 1968, ne vom îndrepta spre noul aeroport ca să plecăm într-o călătorie la Paris, Moscova, Roma sau... în altă parte.

G. DAMIAN
Fotografii de G. AGAPIAN

Parcă prislea ar zice: «Mă-mico, mie cînd îmi aduce barza o surioară?»

Am fost
intr-o comună din Bărăgan.
La Dragoș Vodă,
raionul Călărași.
Am vorbit
cu oameni tineri.
Am vorbit cu oameni
bătrîni.
Erau veseli.
E drept,
am întîlnit și cîțiva bătrîni
supărați de moarte.
Motivul:
au rămas singuri cuci.
Oamenii
au mărturisit:
casele fără copii sînt triste
ca o înmormîntare.
Dar
să începem
reportajul-anchetă
nu cu tristeți,
ci cu mari bucurii.

bucurie în toate casele!

bucurie în toate casele!

PRIMĂVARA LUI NICOLAE DUMITRU: 23 DE NEPOȚI

Nicolae Dumitru a ajuns la vârsta patriarhilor. Are 81 de ani. S-a căsătorit în urmă cu șase decenii. A avut el ceva pământ, dar nevasta i-a dăruit o avere și mai mare: 8 copii — 4 băieți și 4 fete.

— Așa a fost să fie, domnule. Și eu m-am bucurat. N-a fost ușor, că i-am făcut pe timpul când viața era grea.

— Cred c-au zburat de lângă dumneata.

— Păi au zburat, că au casele lor. Toți muncesc la cooperativa agricolă. Du-te să le vezi casele.

— Și-ai rămas singur, nea Nicolae?

— Baba m-a părăsit acum cinci ani, odihnească cerul în pace, dar nu-s singur. Să-ți spun un lucru: acum nu de băieți mă bucur așa mult.

— De ce, te ocolesc?

— Nu, domnule, nu mă ocolesc. Vin des la mine. Dar acum, la 81 de ani, eu am o primăvară foarte frumoasă: 23 de nepoți. Deștepți foc, domnule. Că toți învață și-s cu stare bună. Tehnicienii la fabrici, veterinari, brigadierii. Am un nepot care-i șef economist la Călărași. Țăsta e mare învățat. El îmi spune cum umblă tehnica prin lume.

— Și vin nepoții des la dumneata?

— Îmi umplu casa. De toate-mi dau: prăjituri și ciocolată, bere și o gură de tuică, și alte alea.

— Și o țigară bună, nea Nicolae?

— Ferească Dumnezeu, domnule! Nu beau tutun. N-am băut tutun niciodată, nici când era lumea mai proastă. Eu vreau să trăiesc, s-ajung suta.

O MODĂ CARE URÎTEȘTE VIAȚA

Un alt interlocutor din Dragoș Vodă e cu mult mai tânăr decît Nicolae Dumitru. Îl cheamă Ion Ștefan și are 57 ani.

— M-am însurat în 1932 și am 7 copii.

Am fost sărac ca degetul: un hectar de pământ. După eliberare, reforma agrară mi-a dat două hectare. Am băgat tot pământul în cooperativa agricolă. Trăiesc bine, dar și muncesc mult. Dacă am șase nepoți, vă închipuiți că am copii mari.

M-am însurat tînăr. În curînd numărul nepoților mei va fi mai mare.

— După dumneata, nea Ioane, cînd e potrivit să se căsătorească tinerii de la țară?

— Eu zic că omul de la țară e bine să-și întemeieze familia după ce isprăvește armata.

— Dar în comuna dumneavoastră sînt destui tineri care, deși au isprăvit armata, deși au cîțiva ani de căsnicie, în casă n-au nici un leagăn.

— Păi da, tovarășe, că, nu vă supărați dumneavoastră dacă un om simplu ca mine, conductor de cai, zice așa: a devenit o modă să n-ai copii. Eu cred că e o modă care urîtește viața. Păi știu pe unul, Costică, ce turuie așa: «Nu fac copii, că nu-i modern. Sau dacă fac, am vreme pînă la 50 de ani. N-am să-mi umplu casa de copii, ca tine». I-am zis că nu-i înțelept.

Eu sînt un om fericit la vîrsta mea, tînără încă: am 6 nepoți. Și, după cum am spus, alți nepoți fac semne de venire pe lume.

DOCTORUL NU TREBUIE SĂ FIE IROD

Ești tentat să crezi că, după 17 nașteri, la 56 de ani, o femeie trebuie să arate îmbătrînită. Dar iat-o pe noua noastră interlocutoare, țăța Elena Ion. O femeie sănătoasă, cu obrazul îmbujorat, încă frumoasă.

— Am născut 17 copii. Trăiesc 12. Cel mai mic, Maria, e de 12 ani, și cel mai mare, Ioana, de 30. Pe cei mai mari nu mă-ntrebați cum i-am crescut. Că i-am născut pe cîmp, n-ar fi nimic, dar nu i-am scos din ceapă și mămăligă. I-au bătut vînturile și i-a ars soarele de Bărăgan cînd nici nu mergeau în picioare. Bîzîitul muștelor le-a fost cîntec de leagăn (femeii îi curg lacrimi) și din pricina mizeriei 5 mi-au murit. Omul mi-a fost concentrat 6 ani și m-am căznit singură. După ce a venit bărbatul din război și după ce s-au schimbat rînduielele, am mai făcut 5 copii. Am zis că dacă ăștia se nasc în zodie socialistă, vor trăi mai bine. Așa s-a întîmplat. Acum am de la copiii mei și 14 nepoți.

După cum s-a văzut, legea veche n-a fost bună. Bine că a venit legea asta nouă. Eu zic că doctorul nu trebuie să fie irod, ci om care cu știința lui să apere viața. Cînd s-au născut primii mei 10 copii, în Dragoș Vodă nu era nici dispensar, nici doctor, nici cooperativă agricolă. Acum avem casă de nașteri, trei doctori și o cooperativă agricolă puternică, grădiniță sezonieră. Dar iată că sînt copii atît de pușini în clasa I! la vorbește dumneata cu Ion Dumitru să vezi ce zice. Și ca el sînt mulți. Să nu mai fie. Să crească nația română. Că avem o țară frumoasă și bogată. Și, după cum știe fiecare dintre noi, o să-i crească și mai mult frumusețile și bogățiile.

PE MINE NU MĂ AȘTEAPTĂ NIMENI

— Mă cheamă Ion Dumitru. Am 30 de

Florile familiilor între flori.

ani. Lucrez în brigada de construcții a cooperativei agricole.

— Căsătorit?

— De 5 ani.

— Cît ai cîștigat anul trecut?

— 12 000 lei, 2 000 kg grîu, 1 500 kg porumb, varză, cartofi, struguri etc., etc. Am cîștigat bine.

— Copii?

— Nici unul.

— De ce?

— Sînt încă tînăr. E adevărat, nu-mi lipsește nimic, am casa mea, cîștig bine, n-am de ce să mă plîng. :

— Al cui ginere ești?

— Al lui Ion B. Ștefan. Socru-meu a avut 7 copii.

— Dumneata nici unul?

— Sînt încă tînăr. Vreau să mă distrez, să iubesc, vorba cîntecului: «Să ne

iubim cît sîntem încă tineri».

— Pe cine să iubești?

— Nevasta și viața, tovarășe.

— Dar cînd vei îmbătrîni, n-ai să-ți mai iubești nevasta și viața?

— Ba da, dar vedeți, cînd ești tînăr trec anii în goană și, dacă ai copil, îți cam pierzi libertatea.

— Pari grăbit. Te așteaptă cineva?

— Pe mine nu mă așteaptă nimeni. Dar merg acasă. Soția e plecată la Călărași. Vă salut.

— Te rog, te rog frumos, mai stai un minut. Vreau să-ți spun ceva. Ai spus o propoziție foarte frumoasă: «Pe mine nu mă așteaptă nimeni».

— Dumneavoastră îmi cam băgați cuțitul la inimă. Vreți să mă bateți cu armele mele, cu expresia ce-am zis-o. Aflați c-o să mă aștepte și pe mine cineva, dacă or

mai trece anii.

Numai să nu treacă degeaba!

DE 40 DE ANI SUPĂRAT PE BARZĂ

Un om de 60 de ani — Gheorghe Răducan — mărturisește:

— Niciodată în viață n-am fost atât de trist ca acum. Eu mă număr printre acei oameni care n-au avut parte de noroc și fericire, adică de copii. Nevastă-mea n-a făcut copii. Am dus-o la doctori, la Călărași, dar tot degeaba. În casa mea vreme de 40 de ani barza n-a vrut să vină niciodată. Și tot chemînd eu și nevastă-mea barza și tot nevenind, mi-a trecut o idee prin cap. Am un cumnat care ține pe o soră de-a soției mele. E șofer la București. M-am urcat

în tren și am făcut drum la el. M-am rugat de el ca de Dumnezeu să mi-l dea pe Gheorghită — copilul lui — mie, să-l înfiez. S-a certat cumnatul cu mine de parcă-i eram cel mai mare dușman. Pînă la urmă am obținut atât: să mi-l dea pe Gheorghită să-l cresc pînă la vîrsta cînd începe școala. 9 luni avea Gheorghită cînd l-am adus de la București. Șase ani am fost un om fericit. Gheorghită a stat în casa mea. Acum a zburat.

— Și nu mai vine la dumneata?

— Vine în toate vacanțele. Cînd se dau vacanțele, și eu și nevastă-mea sîntem cei mai fericiți oameni. Dar vacanțele sînt scurte. Am și eu o dorință: să se facă Gheorghită băiat mare cît mai repede, să se căsătorească și să-i cresc eu feciorii.

— Deci barza te-a ocolit toată viața?

— Pe mine m-a ocolit. Dar văd familii tinere care nu vor să primească barza. Nu e bine. E foarte rău. Alta e viața acum. S-au făcut multe lucruri bune și s-or mai face și altele. Așa că există condiții ca berzele să vină la toate familiile tinere din România.

VREA ȘI NUNTĂ ȘI BOTEZ

— Am fost la tata 7 frați.

E precizarea tînărului țăran cooperador Vasile Ștefan. Omul e căsătorit de doi ani.

— Deși sînt tînăr, mă număr printre cei mai vechi cooperatori. Am muncit, am adunat, și anul trecut mi-am înălțat casă nouă, de toată frumusețea. Am făcut un plan cu soția și am hotărît ca să avem un prim moștenitor în anul ce vine. Acum mă pregătesc pentru nuntă. Știți, acum doi ani, cînd ne-am căsătorit, am mers numai la sfat, n-am făcut nuntă. O fac acum, cînd se transformă mustul în turburel, și cred că la anu' viitor, pe vremea asta, voi avea și un copil. E bine ca omul să învețe din necazurile altora. Am un prieten, Alexandru. În urmă cu cîțiva ani, soția lui a întrerupt sarcina. De doi ani soția prietenului meu își dorește un copil. Degeaba. Întreruperea sarcinii a produs unele nereguli. Zice femeia că ar da orice numai să audă scîncet de copil în casa ei. La mine o să se audă!

GOE DIN DRAGOȘ VODĂ

Directoarea școlii generale din comună, Teodora Petre, ne prezintă o situație școlară statistică de loc îmbucurătoare.

— În 1959 în clasa I am avut 63 de copii, în 1960 — 50, în 1961 — 49, în 1962 — 49, în 1963 — 45, în 1964 — 34. Aceasta e o problemă. Ridic alta. În decursul anilor s-a dovedit — întrebați-i pe toți învățătorii și profesorii de față — că acolo unde sînt mulți copii situația e cu mult mai bună, atît în ce privește educația, cît și studiul. Familia Alecu Gîscă are 6

copii. Toți învață bine. Familia Petre Militaru are tot 6 copii. Toți sînt premianți. Avem însă și noi un domn Goe: Ion C. Barbu. Este unul din elevii cei mai nedisciplinați. E în clasa a VI-a. A rămas de două ori repetent. E podoaba a trei familii care stau separate: e odorul mamei, icoana lui mam' mare din partea mămişii și e idolul lui tataia, bunicul din partea lui tăticu'. E rizgîiat, pe rînd, de trei familii. Toată lumea îi suflă în coarne. Ce face școala, strică familia. Vedeți ce înseamnă cîteodată un singur copil?

Am întrebat-o pe mama «maiorașului»:

— De ce credeți că a rămas copilul dumneavoastră de două ori repetent?

— Fiindcă au invidie pe el toți profesorii.

— Iubiți mult copilul?

— Eu îl ador, nu-l iubesc.

— Nu erați mai fericiți dacă ați mai fi avut un copil?

— Nu știu.

— Credeți că numai profesorii sînt vinovați că fiul dumneavoastră a rămas de două ori repetent?

— Numai ei, altcineva nimenea.

ARGUMENTE PENTRU CASE CU MULȚI COPII

Dragoș Vodă e o comună bogată. În anii socialismului ea a cunoscut modificări structurale. Cooperativa agricolă — una dintre cele mai bogate din raion — s-a dezvoltat cu fiecare an. La ora actuală averea ei obștească depășește 9 milioane lei.

Președintele Sfatului popular comună — Gheorghe Ștefan — ne spune că din 1958 s-au construit în comună peste 500 de case. În peste 100 de case ale țărănilor cooperatori a pătruns televizorul. Instituții social-culturale au fost ridicate din temelii sau renovate. Situația sanitară e dintre cele mai bune: comuna are trei medici. Iată argumente care pledează pentru ca în casele țărănilor cooperatori din Dragoș Vodă să fie cîți mai mulți copii. Vorba lui nea Gheorghe Răducan: «În această comună, ca și în alte așezări rurale din țara noastră, există condiții pentru ca berzele să vină la toate familiile tinere».

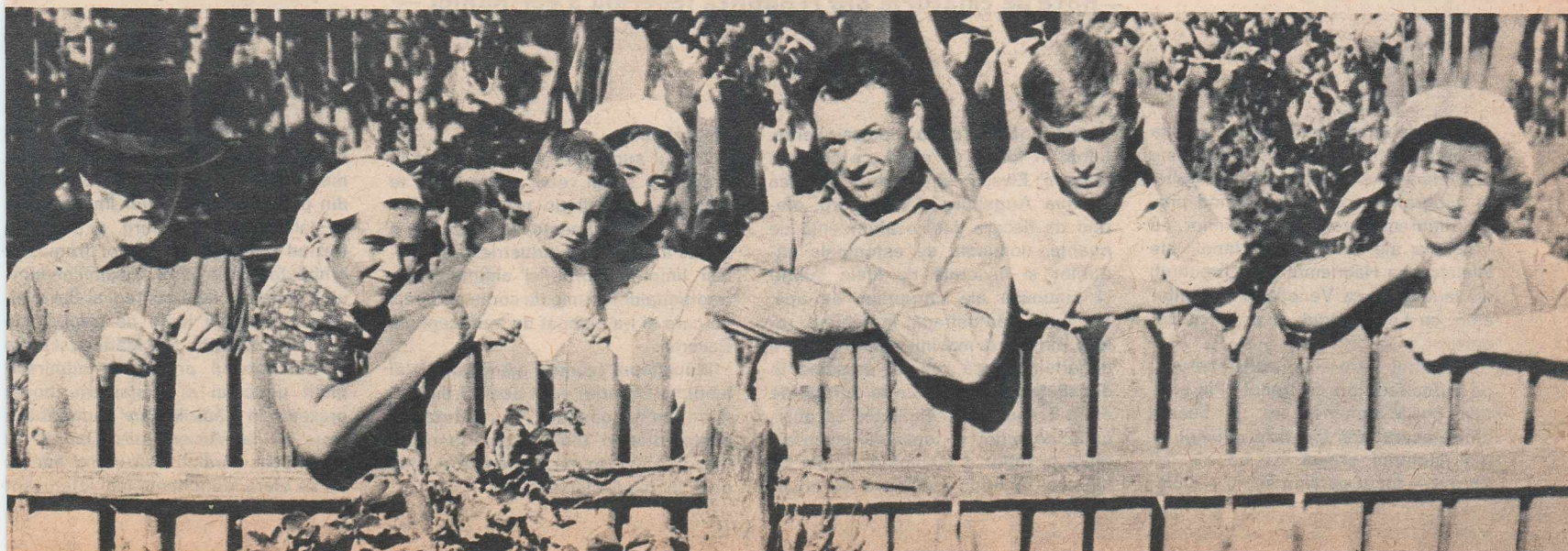
George CIUDAN

Fotografii de Traian PROSAN

O casă pe care o îndrăgesc toți copiii din comună: hulubăria.

Nicolae Dumitru în mijlocul primăverii sale. ▼

Münchenul monumentelor arhitectonice.

MÜNCHEN - muzeul de

—note de călătorie din republica federală a germaniei —

Criteriile după care se poate judeca un oraș pentru a-l așeza sub o anumită etichetă a lui și numai a lui sînt multe. În geografia trăită la acest mod propriu figurează orașe ale grădinilor, ca Valencia; ale soarelui, ca Napoli; ale lalelelor, ca Haarlemul sau Utrechtul; ale lagunelor, ca Veneția; ale nopților albe, ca Leningradul și așa mai departe.

Călătorul care — pe calea aerului, pe autostradă ori cu trenul — ia contact cu Münchenul are, în fiecare dintre aceste trei ipostaze, prilejul de a-și închipui orașul într-un alt fel. Zborul — făcut pe timp senin — obiș-

nuește ochiul cu un peisaj verde, bogat în forme de relief, ce coboară dinspre Elveția și Austria și urcă dinspre Augsburg și Nürnberg, oferind de fiecare dată o abundență de nuanțe, dominată de estompele pădurilor și înviorată de așele subțiri și sinuoase ale cursurilor de apă. Drumul pe autostradă, în schimb, relevă, din vâeteza mașinii, clădiri și opere de arhitectonică rutieră, crescînd în densitate pe măsură ce te apropii de oraș. Trenul, cu vecinătatea sa obișnuită de stîlpi și instalații electrice, oferă privirilor o însumare agitată de tehnică, puternic subliniată de coșu-

rile uzinelor.

Zborul sugerează un oraș bogat în grădini și spații verzi; automobilul te face să presimți un oraș al marilor clădiri și monumente, iar trenul — o cetate a tehnicii, a industriei... În același timp călătorul își amintește de tradiționalul renume de «oraș al berei» pe care și l-a cîștigat de mult capitala Bavariei.

Münchenul (centrul administrativ al landului Bavaria) — în același timp și mare centru comercial — nu te dezamăgește, oferind toate aceste aspecte într-o caleidoscopică imagine a unui oraș în plină efervescență.

Pentru un străin dorința de a vedea se canalizează de obicei în direcția monumentelor de cultură. De aceea din programul lui nu vor lipsi o vizită la palatul Nymphenburg, o plimbare trezind nostalgia trecutului frumuseți arhitectonice în jurul Maximilianeumului, construit de foștii regi ai Bavariei, câteva fotografii luate pe treptele de la Theatinerkirche sau Matthäuskirche și tradiționalul prinos de admirație plătit goticului și Renașterii, bogat prezente în clădirile care împodobesc piața de la Mariensäule. Dar el nu poate considera că a văzut într-adevăr tot ce oferă Münchenul mai interesant

dacă nu și-a îndreptat o singură dată pașii spre Insula muzeului. Aceasta pentru că, așa cum spuneam la începutul acestor rânduri, dacă am vrea să definim orașul sub un nume într-adevăr specific, i-am putea spune fără teamă de greșeală: «Orașul muzeului de pe insulă»...

ÎNTRE BUFNIȚĂ ȘI ROATA DINȚATĂ

Coborînd din veșnic grăbitul tramvai numărul 1 ori din mașina care, după ce și-a așteptat cuminte rîndul, se angajează pe podul Maximilian ce traversează Isarul — pod larg, străbătut în dublu sens de coloane nesfirșite de automobile și tramvaie — vizitatorii pășesc pe insula înconjurată, ca de o centură de zid, de copaci stufoși și bătrîni. Aproape de extremitatea ei nordică se află monumentală intrare a unei clădiri cu mai multe etaje. Grav lovit de bombardamentele aeriene în cursul ultimului război, muzeul de pe insulă a fost refăcut în liniile unei arhitectonici de o viguroasă masivitate. Pe un perete al clădirii, o inscripție surmontată de o stemă. Vizitatorul se oprește. Deasupra numelui muzeului, într-o imbinare heraldică grăitoare, imenși, rotunzi, îl privesc ochii larg deschiși ai unei bufnițe cocoțate pe jumătatea inferioară a unei roți dințate. Știința — reprezentată de simbolul care la vechii greci nu se despărțea niciodată de zeița înțelepciunii, Pallas Atena — deasupra tradiționalei figurări a tehnicii — roata dințată. Este cartea de vizită a muzeului de pe insulă, un nobil blazon ajuns de mult ambasador recunoscut al Munchenului științific și cultural. Larg deschise, ușile acestei clădiri imense cheamă zilnic mii și mii de vizitatori în renumitul muzeu al științei și tehnicii.

Complexul de clădiri, majoritatea în stilul de la începutul secolului nostru, acoperă o suprafață totală de circa 40 000 metri pătrați, în care un subsol, un parter și șase etaje adăpostesc muzeul întemeiat cu 63 de ani în urmă de acel pasionat al istoriei tehnicii

care a fost inginerul Oskar von Miller. Instituția a fost mutată aici, din neîncăpătoarele săli ale Muzeului național din Maximilianstrasse, în anul 1925.

ACOLO UNDE COBORI ÎN TRECURT CA SĂ POȚI URCA ÎN VIITOR

Propunîndu-și să-și inițieze vizitatorii în fenomenele fundamentale și să le explice legile naturii, ca și evoluția principalelor procese și procedee ale tehnicii moderne, muzeul le înfățișează într-o vastă panoramă. Vorbindu-ne despre unele dintre exponatele de aici, un ghid, specialist în probleme de inginerie mecanică, observa că în imensele săli «se coboară în trecut, pentru a putea apoi urca mai bine în viitor». Urmărind dezvoltarea științei și tehnicii, am «făcut» la rîndul nostru această școală pe un parcurs de cîteva ore în care, din sală în sală, evoluția istorică explică treaptă cu treaptă progresul prezent, conferind o viziune asupra perspectivelor de viitor.

Prezentate în strînsă legătură cu omul, care le-a creat pentru a le utiliza, uneltele, mașinile și în general obiectele expuse aici relevă activitatea creatoare a tuturor popoarelor lumii și subliniază aportul lor la progresul științei și tehnicii, contribuind la înțelegerea caracterului universal al gândirii științifice și realizării tehnice experimentale.

Efortul de a reproduce întocmai ateliere, punți de corăbii, exploatare miniere, colțuri de uzină sau de laborator — prin diorame în mărime naturală — reușește să aducă în fața celui care străbate sălile muzeului «realitatea» muncii omului din diferite epoci, începînd din antichitate și pînă în prezent, chiar dacă uneori dialectica dezvoltării, în funcție de transformările survenite în domeniul forțelor de producție, nu este suficient subliniată.

Prezente printr-o secție în întregime consacrată fizicii, chimiei, tehnicii metrologice și astronomiei, precum și printr-un planetariu, științele naturii, considerate în calea lor spre progres,

redau pregnant imaginea multimilenarelor eforturi ale omului de a domina natura.

Tehnica minieră, aceea a prelucrării metalelor și a exploatareii bogățiilor solului și subsolului, tehnicile energetice, construcțiile, tehnologiile industriale, agricultura își au fiecare secțiile lor. Străbătîndu-le, te întâlnești de multe ori cu emoție cu aparate, instrumente, obiecte originale create de marii oameni de știință și inventatori, sau cu aparatura lor proprie de lucru. De la acestea și pînă la reproducerea de documente ori simple mențiuni documentare creatorii noului din toate timpurile și toate domeniile științei și tehnicii se întîlnesc aici. Realizări ca cele ale lui H. Coandă și G. Constantinescu sînt pe larg menționate.

Sînt prezentate aici încăperi de mine din Munții Harz, datînd din secolul al XVIII-lea, reconstituite din piese originale; mașina cu aburi construită de englezul Newcomen în același secol; primele laminoare cu cilindri oblici; cea mai veche căldare cu aburi industrială (1750); aparatura originală pentru fabricarea tuburilor fără sudură, creată de Mannesman în anul 1885; planorul cu care a zburat Otto Lilienthal, celebru precursor al zborului fără motor; roata cu făcaș, o mașină-unealtă din cadrul producției manufacturiere, invenție anonimă din Oltenia secolului al XVIII-lea; cel dintîi motor

diesel; primele turbine originale Laval și Parsons; aparatele cu care Otto Hahn a lucrat la fisiunea nucleului atomic în anul 1938, o capsulă de zbor spațial din era cosmică...

După ore în care ai străbătut săli și galerii, scări interioare și coridoare, pe un drum care evocă drumul creator al minții omenești în spațiu și timp, îți explici mai bine strînsa legătură dintre știința — care descoperă și proiectează — și tehnica — cea care încearcă și realizează.

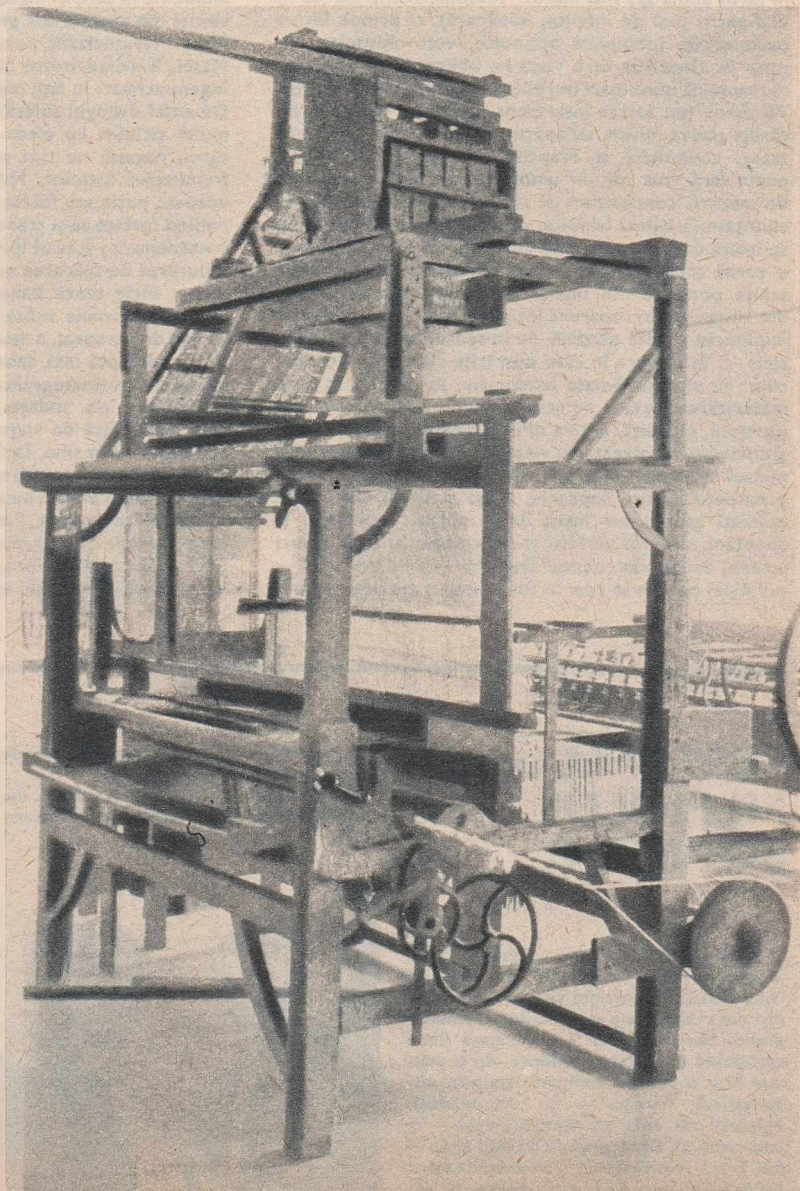
CU ISTORIA TEHNICII ÎN LUMEA CĂRȚILOR

Vizita nu a luat încă sfîrșit. Străbătînd un fastuos hol, pătrundem în sălile bibliotecii muzeului de pe insulă (există aici 400 de locuri de lectură): 15 000 de manuscrise, 11 600 de portrete ale frunzașilor științei de pretutindeni, o colecție de peste 2 300 de medalii comemorative, peste 450 000 de volume puse la dispoziția celor 75 000 de vizitatori ce vin aici în fiecare an.

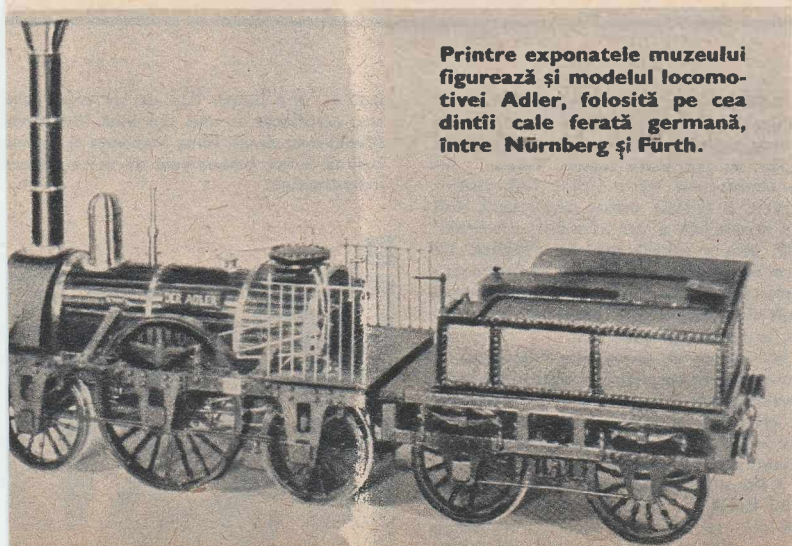
Expoziții pe teme date, cicluri de conferințe din diverse domenii ale științei întregesc activitatea acestui muzeu, punct de atracție pentru călătorul abătut prin München și veritabil simbol al orașului de pe Isar.

Lector universitar
ing. D. TODERICIU

Război de țesut covoare de tip Jacquard (1850).

de insulă

Printre exponatele muzeului figurează și modelul locomotivei Adler, folosită pe cea dintîi cale ferată germană, între Nürnberg și Fürth.

PE ECRANE:

tunelul

(coproducție româno-sovietică)

Debutul cinematografic a solicitat Margaretei Pislaru nu atât calitățile ei de cântăreață, cât pe cele de actriță.

Războiul i-a maturizat de timpuriu pe acești tineri (Petrescu și Denisov, în interpretarea lui Ion Dichiseanu și Aleksei Loktev).

Cu «Tunelul» regizorul Francisc Munteanu se întoarce într-o lume ce-i este cu deosebire apropiată: aceea a eroilor anonimi, cărora războiul le cere sacrificiul suprem. De data aceasta povestea nu se mai încheagă în jurul unuia sau mai multor personaje centrale (ca în «La patru pași de infinit», bunăoară), ci prinde într-o țesătură de întâmplări obișnuite, voit obișnuite, un grup de tineri pe care viața i-a obligat prea devreme să răspundă unor mari întrebări. Scenariul lui Gheorghe Vladimov (un foarte interesant prozator, din scrierile cărui câteva nuvele au apărut la noi în volumul «Prozatori sovietici») și Francisc Munteanu s-a născut, poate fără voia lor, în umbra prozei hemingwayene, de maximă concentrare și simplitate, cu adâncimi neenunțate ci numai bănuite, ca acelea ale aisbergului ce se înalță doar cu o optime deasupra apei, ca să folosim o vorbă tot a marelui scriitor american. Dorința de a schița portrete din numai câteva reacții individuale, din câteva gesturi aparent întâmplătoare, este evidentă. Împlinirea ei este parțială, nu în sensul lui «de aici pînă aici», ci în măsura în care mișcările sufletești ale tinerilor nu sînt subliniate ostentativ, în măsura în care maturizarea forțată pe care o aduce războiul nu este ilustrată, ci trăită. Cîteva din cei șase cercetași români și sovietici ce salvează cu viața lor un tunel (acesta este miezul dramatic) sînt atît de tineri, încît au amintiri proaspete despre copilărie. Grișa și Dușu, mai puțin aplecați asupra lor înșiși decît ceilalți, copilăroși și spontani, sînt mai veridici și mai emoționați (ca tipuri umane) decît locotenentul Denisov — șeful grupului — personaj obligat să poarte tot timpul o gravitate aspră,

cu lucruri reci, de oțel; dacă replicile lui n-ar ține și ele să o sublinieze, poate ar fi mai puțin supărătoare: iubitei i se adresează, și cînd e cazul, și cînd nu e, cu apelativul «sergent» (spus la modul serios). Singurele momente în care își îngăduie să uite uniforma și războiul sînt și ele anulate tot prin vorbe, de data aceasta prin fraze literaturizant poetice (aflat în genunchi în fața Mașei, îi mărturisește că o singură dată în viață a mai ingenuncheat: în fața unei «păduri de mesteceni arși»). De altfel dialogul suferă în cea mai mare parte de prea multă ticluire cu efect stînjenerator, atîta timp cît cei care-l rostesc nu sînt nici pe departe preocupăți de frumusețea frazelor. Nu întâmplător personajele care vorbesc puțin sau foarte puțin se definesc convingător, nefiind forțate să-și traducă într-un anume mod, verbal, sentimentele: sobrul locotenent Petrescu sau bărbatul îndurerat de trădarea soției și rămas de atunci atît de posac încît toată lumea îi spune «mutuș», transmis mai acut dramele subterane ale războiului. Judecarea, pe cap de personaj, a meritelor, a lipsurilor, și atîta tot, ar fi nedreaptă însă dacă am lăsa la o parte acele bune momente cinematografice ce punctează nu atît biografii particulare cît sudarea spirituală a unui colectiv; grija unuia față de viața celuilalt, o comunicare ce se stabilește de la sine, fără vorbe mari, despre abnegație și sacrificiu, sînt conturate discret (scena drumului la oraș sau cea a primei încercări de deminare a tunelului).

Finalul rotunjește filmul din câteva mișcări scurte, care aproape că îl rezumă; propozițiunea «s-au înregistrat pierderi puține», pe care Mașa, singura supraviețuitoare a grupului, este obligată să o transmită prin

radiotelegraf, adîncește fulgerător semnificația tragediei individuale și a celei colective a războiului, raporturile dintre ele. Este frumoasă (din punct de vedere dramaturgic) și emoționantă în sine această încheiere: singura rețineră pe care ne-o provoacă este aceea că ne aruncă pradă amintirilor livrești, mai precis, acelei cutremurătoare fraze a lui Erich Maria Remarque: «Pe frontul de vest nimic nou».

Aleși cu atenție, interpreții, atît cei români cît și cei sovietici, și-au compus personajele nu după principiul partiturilor pentru solist, ci după acela al aducerii în prim plan a eroului colectiv.

Individualitățile actricești nu s-au pierdut însă: Aleksei Loktev (Denisov) și Valentina Maleavina (Mașa) sînt aceiași actori pe care i-am cunoscut și altădată, surprinzător de interiorizați pentru vîrsta lor; Ion Dichiseanu (Petrescu), poate la prima sa întîlnire cu un rol pe care-l merita mai de mult, a îmbogățit vizibil personajul. Sinceri, fără efort, și în scenele ușor comice și în cele dramatice — Lev Prigunov (Grișa) și Florin Piersic (Dușu). Mai expresiv decît oricare altul, chipul «mutului» (A. Zverințev). În sfîrșit, debutantă în film, Margareta Pislaru, într-un rol destul de convențional (Iulia, cîntăreața cu visuri distruse de război) dovedește ceea ce bănuiam: o disponibilitate artistică în stare să asimileze experiențele noi.

Lumina blindă în care sînt văzuți aproape tot timpul eroii, cerul ce niciodată nu se prăbușește peste ei fa să se simtă din plin ochiul de maestru al reputatului operator Aleksandr Șelenkov (fost colaborator al lui Dziga Vertov).

Magda MIHĂILESCU

FESTIVALUL FILMULUI SOVIETIC

Prima săptămîină a lunii noiembrie prilejuește, în cadrul unei manifestări devenite tradiționale, cunoștința cu cîteva din cele mai noi realizări ale studiourilor cinematografice sovietice. Vor fi prezentate filme aparținînd unor genuri diferite, de la poemul liric la parodia politică: *Ballada din Hevsursk* (regia — S. Managadze), *Nimeni nu voia să moară* (regia — V. Jalakiavicius), *Călătorul cu bagaj* (regia — Iliia Frez), *Complotul ambasadorilor* (regia — Nikolai Rozanțev), *Feriți-vă au-*

tomobilul (regia — E. Riazonov), *Femeile* (regia — Pavel Liubimov).

Fotografiile 1 și 2 înfățișează imagini din ultimele două filme, deosebit de interesante:

1

1. *Feriți-vă automobilul*. Autorul «Noptii de carnaval», Eldar Riazonov, s-a aplecat mult în ultimii ani asupra posibilităților de exprimare comică. Verva lui s-a transformat într-o ironie fină, risul a căpătat o funcție critică accentuată. Cel mai recent film al său, «Feriți-vă automobilul», este o subtilă parodie polițistă, ale cărei resorturi țintesc nu atît să declanșeze comicul, conform legilor parodiei, ci mai mult să dezvăluie mici adevăruri mai mult sau mai puțin plăcute.

Într-un rol de compoziție neașteptat — un artist prin excelență modern: Innokenti Smoktunovski, ale cărui creații inteligente în «Hamlet» și «Nouă zile dintr-un an» l-au impus drept unul dintre cei mai interesați actori contemporani.

2. *Femeile* — povestea cinematografică a lui Pavel Liubimov angajează, pe o cale delicată, un dialog cu spectatorul: dialog despre demnitatea și răspunderea femeii

față de sine însăși, față de societate. Un trio actoresc format din Inna Makarova (Omul meu drag), Nina Sazonova și Galina Tačkina ferec personajele de orice accent melodramatic.

2

Jeanne Moreau, marea actriță franceză pe care, în sfârșit, o vom vedea pe ecranele noastre în «Falstaff», cea mai nouă creație a lui Orson Welles. Adevărat eveniment cinematografic.

sunet și imagine

După cele șase semnale sonore, crainicul postului de radio anunță: «A fost ora 19». Colegul său de la televiziune e scutit de această îndatorire, deoarece telespectatorul vede și singur cadrulul ceasornicului de pe micul ecran. Se evită, astfel, îmbinarea pleonastică a sunetului cu imaginea.

Am ales un exemplu extrem de simplu, elementar, pentru a sublinia cât de absurdă, de străină specificului televiziunii, este suprapunerea exactă a ceea ce ni se comunică prin viu grai cu ceea ce ni se înfățișează. Sînt împrejurări în care procedeul poate fi util, chiar indispensabil: pe ecran apare ceva într-adevăr nou, nemaivăzut, și vocea crainicului ne ajută să înțelegem imagini al căror sens nu l-am putea altminteri pătrunde. Cînd însă, într-un documentar din seria «Pentru cei ce n-au vizitat încă...» ni se arată o pădure și ni se comunică «Aceasta e pădurea», pentru ca ulterior să fim informați că riul care curge sub ochii noștri e un rîu, în timp ce muntele din dreapta e, dimpotrivă, un munte, avem impresia că, din lipsă de imaginație, ni se oferă simultan pe două căi unul și același lucru.

Se desconsideră astfel marelui privilegiu pe care televiziunea îl deține în exclusivitate: acela de a ni se adresa concomitent prin sunet și prin imagine și, ca atare, de a ne furniza într-un timp dat o cantitate dublă de informație. E un privilegiu care se transformă în contrariul său atunci cînd nu se profită de el: telespectatorul se plictisește și pierde orice interes pentru ceea ce i se expune cu supărătoare stăruință.

Și la emisiunile muzicale ar trebui să se țină seama în mai mare măsură de nenumăratele posibilități de îmbinare a planului vizual cu planul sonor. Oricît de ingenios ar fi operatorul, unghiurile din care îl poate filma pe cîntăreț în timpul unui concert sînt destul de puține. Ca să fim sinceri, nu toți cîntăreții buni sînt și foarte telegenici. Dar nici chiar cei mai arătoși dintre ei nu constituie realmente «un spectacol» cînd îi vedem, minute în șir, interpretînd una, două sau trei melodii. Experiența reușitelor filme muzicale realizate în studiourile televiziunii noastre și în alte studiouri, succedî pe care îl au amuzantele ghicitori muzicale cu desene animate ale televiziunii italiene ar putea să îndemne la o mai stăruitoare căutare de combinații și înscenări noi. Ceea ce s-a făcut pînă acum a fost de o valoare inegală, dar neîmplinirile se datoresc unor cauze exterioare, nu ideii în sine. Dacă emisiunea «Cînta în noapte o trompetă» n-a satisfăcut, vina este în primul rînd a coregrafiei lipsite de fantezie. În general însă, îmbinarea muzicii cu dansul, cu imaginea plastică sau cu alte manifestări ale frumosului care să se adreseze ochiului nostru ar trebui să devină o regulă, nu o excepție.

Pentru reluarea emisiunilor de inițiere muzicală (e de neînțeles întreruperea ciclului Euterpe și Terpsihora) televiziunea cere sugestii publicului dornic să se instruiască. De ce nu se adresează mai curînd celor cu o mare experiență în acest domeniu, cum este de pildă criticul muzical George Bălan, care organiza într-o vreme, la Conservatorul, Ciprian Porumbescu, excelente audii experimentale? Pentru a potența emoția artistică, el îmbina ascultarea muzicii cu dansuri anume create, cu imagini și jocuri de lumini și culori. Televiziunea ar putea profita de rezultatele pozitive ale acestei experiențe, adaptîndu-le specificului ei.

P.S. În schimb, nu e recomandabil să se prezinte pe micul ecran realizări artistice sărăcite, prin forța lucrurilor, de o dimensiune esențială. În filme ca «Umbrelele din Cherbourg» sau «Cînd vine pisica», culoarea nu e un simplu adjuvant care poate să existe sau să lipsească. Fără ea, filmul este pur și simplu anulat.

Felicia ANTIP

un film de andrzej wajda:

CENUȘĂ

Un critic polonez semnala că filmul lui Wajda a stîrnit discuții atît de incinse în rîndul istoricilor, literaților și publiciștilor, încît «criticului și auditoriului ar putea ușor să ajungă la demență dacă ar încerca să stabilească cine dintre adversari are dreptate. El alege calea cea mai simplă — merge la cinema». Reproșurile și nemulțumirile aveau în vedere, mai ales, nerespectarea cu sfințenie a literii unui roman de mare popularitate în Polonia, «Cenușa», al lui Ștefan Żeromski (publicat în 1914). Cartea, nefiind foarte cunoscută la noi (din păcate nici Wajda, cineast cu o distinctă personalitate, în afara căruiu nu putem înțelege ceea ce s-a numit «Școala poloneză», nu este știut decît prin unul din filmele sale de început, Canalul), creația cinematografică ce ni se înfățișează astăzi are, într-un anume fel, avantajul de a fi privită, judecată și admirată pentru ceea ce reprezintă ea în sine. Nefiind sub tirania modelului literar, spectatorul nostru vede un film de Wajda, nu o ecranizare după Żeromski. Un film care poate să placă sau nu, dar în nici un caz nu te poate lăsa nepăsător.

În bogatul material epic al unei cărți ce aducea în paginile ei istoria Poloniei în perioada războaielor napoleoniene, cineastul a văzut nu un viitor spectacol istoric impresionant ci posibilitatea de a răspunde încă o dată, artistică, propriilor sale întrebări și neliniști, de a relua, dintr-o altă perspectivă, cea a unui trecut mai îndepărtat, idei ce sînt de universul omului contemporan. Destinul individului în raport cu istoria pare să fie o temă pe care o regăsim, sub diferite forme, în mai toate filmele lui Wajda. Din virtutea multelor evenimente politice și sociale ce constituie planul doi al acestui ultim film al său cineastul desprinde pregnant, pentru ceea ce ar constitui un prim plan, tragedia generației înșelate de iluziile, de promisiunile eliberatoare ale lui Napoleon. Neputința de a alege la timp, priceperea tîrzie se plătesc fie cu viața, fie cu înfringerea demnității. Ceea ce este și mai groznic, în viziunea lui Wajda.

Eroii Cenușei trăiesc — pe diferite trepte — dezamăgirea cutremurătoare de a fi crezut că angajarea, în orice condiții, alături de împăratul francez, chiar urmîndu-l orbește în campaniile lui împotriva altor popoare, ar putea să aducă libertatea patriei lor.

Prințul Gintult, cinic și închis în el, a încetat să lupte. A încetat să și viseze, căci a trecut prin experiența trădării polonezilor de către francezi la Mantua.

Rafal Olbromski, tînr exaltat și nehotărît, deschis tuturor experiențelor vieții, și visătorul Krzysztof Cedro vor sorbi pînă la capăt cupa amărăciunii: tragedia lor este aceea de a nu fi cunoscut legile unui implacabil mecanic care nu-i iartă pe cei care trăiesc romantic istoria. Orbit, bîlbînd prin întinderile înghețate ale Rusiei după înfrîngerea din 1812, Rafal poartă cu el, simbolic, întreaga zvircolire a celui care a înțeles prea tîrziu.

Această subliniere finală (ce amintește de sfîrșitul lui Maciek, eroul filmului Cenușa și diamant, obligat să moară pe o grămadă de gunoi) aparține regizorului, nu cărții. Desigur, aici nu mai poate fi vorba de o simplă adăogire sau renunțare la ceva, ci de o adevărată impunere a unei alte modalități de a privi istoria, mai lucidă, mai contemporană. Cineastul a respectat romanul atîta vreme cît «s-a înțeles» cu scriitorul; și s-a înțeles cum nu se poate mai bine în găsirea argumentelor faprice în stare să susțină direcția imprimată filmului de Wajda. Mai mult chiar, cineastul s-a lăsat furat de amploarea descrierilor din carte, transpunîndu-le uneori cu fidelitate pe ecran (bătălia de la Saragoza, rătăcirile prințului Gintult, viața de societate a nobilimii poloneze); poate atît de mult, încît grija sa de a stabili multiplele relații simbolice între imagini (definitorie pentru stîlul lui Wajda) apare subțiată. De aici — desășurarea uneori greoaie, mult prea tîrzie, a filmului, ceea ce face ca Cenușa să fie mai puțin o lecție de cinematograf, ci, incontestabil, o lecție de interpretare a istoriei.

fișă
filmografică

ANDRZEJ WAJDA

S-a născut la 6 martie 1926 în orașul Suwalki din Polonia. A urmat Academia de pictură din Cracovia și Școala de cinematografie de la Lodz. A fost asistentul lui Aleksander Ford la filmul «Cei cinci din strada Barska». A realizat următoarele filme de lung metraj:

1954 — *Generația* (cu Tadeusz Lomnicki și Ursula Modrzinska);

1957 — *Canalul*, distins cu premiul special al juriului de la Cannes 1957;

1958 — *Cenușa și diamant* (cu Zbigniew Cybulski și Ewa Kryzewska);

1959 — *Lotna*;

1960 — *Inocenții fermecători* (cu Krystyna Stypulowska, Tadeusz Lomnicki, Zbigniew Cybulski);

1961 — *Samson* (cu Alina Janowska, Jan Ciercieski);

1962 — *Lady Macbeth din Siberia* (cu Olivera Marcovici, Miodrag Lazovici);

— *Dragostea la douăzeci de ani* (cu Barbara Lass, Zbigniew Cybulski).

Cînd traversezi pentru prima oară ecuatorul în cadrul unei ceremonii scurte dar pline de haz, compania de navigație îți acordă o diplomă colorată plină de ștampile. Fiecare diplomă în parte este semnată de toți pasagerii navei, contrasemnată de căpitanul echipajului și, contra cost, evenimentul se poate sărbători cu un pahar de șampanie franțuzească Cordon Rouge. Am asistat la o asemenea ceremonie pe bordul unui avion german al companiei Lufthansa, m-am amuzat copios, dar la împărțirea diplomelor am rămas cu buzele umflate: se terminaseră imprimările.

Comandantul navei și-a cerut scuze în numele lui și al companiei și cu i-am zîmbit. Ce altceva aș fi putut face?!

— Când veți traversa ecuatorul a doua oară vă asigur că n-o să rămîneți fără diplomă.

Aș fi avut o replică dar n-am vrut să-l jignesc. Aș fi vrut să-i spun că unui om îi e dat poate să traverseze ecuatorul doar o dată la două sute de ani. Bineînțeles, dacă nu e agent comercial sau navigator.

Tot restul călătoriei pînă la Montevideo am zîmbit pentru ca ceilalți călă-

conștient al sălii de tranzit turbura liniștea nopții africane. Funcționarii aeroportului circulau desculți, vorbeau în șoaptă de parcă ar fi umblat în biserică. Am mai luat cu noi cîțiva turiști americani, babete obosite și fardate strident și doi tineri căsătoriți, negri, care plecau în voiaj de nuntă la Copacabana. La Recife am aflat că Alitalia nu eliberează diplome de traversare a ecuatorului. Iată-mă deci a doua oară fără mult-rîvnita diplomă.

A urmat Rio de Janeiro cu aeroportul său mic și murdar, Sao Paulo, apoi Montevideo, unde am aflat cu satisfacție că actele mele nu erau în regulă. Trăiască birocrăția! Știam că pînă la urmă totul se va rezolva, dar pînă atunci, trei-patru zile voi fi nevoit să stau în capitala Uruguayului. Tovarășii de la agenția noastră comercială, anunțați, erau la aeroport, mi-au reținut camera la hotel și m-au rugat să nu fiu neliniștit deoarece demersurile pentru obținerea vizelor argentinieni s-au și făcut. I-am asigurat că nu sînt neliniștit, că voi aștepta răbdător, mai ales că pînă la începerea Festivalului filmului de la Mar del Plata erau încă trei zile.

Cunoșteam orașul: cu un an în urmă am prezentat filmul «La patru pași de

aceste locuri pescarii nu se încumetă să iasă în larg: privesc doar cu ochi răi apa cenușie și cîntă. Cîntecele lor se aseamănă cu zbuciumul oceanului: sînt ritmate, motivele melodice se întrerup brusc ca să reînceapă și mai sălbatic. Singurul instrument cu care se acompaniază băștinașii regiunii Puntei del Frio e o tobă infundată care se bate cu amîndouă palmele, pentru a i se curma parcă orice vibrație.

În cel mai estic punct al Puntei del Frio, cocoțat pe niște stînci abrupte sîngerii, se află un bufet cu uși joase, durat numai din piatră. Pînă și pomii din interiorul bufetului din salonul Grande sînt turnați din beton menit să sfîdeze parcă vegetația luxuriantă de pe coastă. Proprietarul bufetului, don Vincentio, e un indian înalt, cu umerii osoși și cu niște mîini lungi ca niște visle de pirogă. Fața lui, gălbuie ca o coală de pergament expusă la soare, e rotundă și fără riduri. Privindu-l, ai impresia că un tapițer dibaci i-a întins pielea feței, din care cauză și ochii îi sînt mici, migdalați. Privea totdeauna fix, ca păsările de noapte, și era imposibil să-i ghicești gîndurile cînd stătea minune în șir cocoțat, nemîșcat, pe tejghea. Cînd l-am văzut pentru prima oară, cu un an în urmă, tot

DON PABLO

de Francisc MUNTEANU

Ilustrație de Tia PELTZ

tori să nu vadă că sînt supărat. Traversam Atlanticul cu un grup gălăgios de studenți argentinieni care se reîntorceau în patrie după o absență de patru ani. Erau cu toții absolvenți ai Facultății de litere din Barcelona. Spre nemulțumirea echipajului, cîntau și dansau carioca, avionul tremura din toate încheieturile și ori de cîte ori treceau stewardesele, două nemțoaice înalte, fardate și rimate, le îmbrățișau și le gustau rujul de pe buze. Stewardesele erau supărate dar nu foarte, și își găseau din ce în ce mai des treburi în salonul rezervat pentru turiști.

Mi-am adus aminte de această primă călătorie peste ecuator în sala de așteptare a aerogării Leonardo da Vinci din Roma. Aveam în buzunar biletul dus și întors Roma-Mar del Plata. Din clipa cînd am intrat în trupul burduhănos al Boeingului 909 al companiei Alitalia ștuam că nu voi rămîne fără diplomă de traversare a ecuatorului. Nu eram la bord decît vreo treisprezece sau patru-sprezece călători: niște funcționari brazilieni, cîțiva emigranți din Sicilia și un mic grup de călugărițe din Sao Paulo care vizitaseră trei săptămîni Vaticanul. Călătoria începuse prost de la început: îndată după decolare am intrat în raza unui ciclon: fulgerele apăreau cînd în stînga, cînd în dreapta avionului. Fețele călătorilor erau luminate ca la jocurile de artificii. Călugărițele se rugau cu glas tare, își ofereau sufletele lor curate cerului, sicilienii își încheipaua cruci dar injurau de mama focului, iar brazilienii horcăiau într-un somn sănătos de oameni bine hrăniți. Ne-am bucurat cu toții cînd am aterizat la Dakar. Furtuna o lăsasem în urmă: aici, la marginea pustului și a continentului, era liniște: dinspre ocean adia un vînt cald cu miros de pește și fructe dulci, putrede. Un singur zumzet surd al instalației de aer

infinît» la Cineclubul național al studenților. Am stat atunci cinci zile la Montevideo, am colindat pe jos tot orașul, am vizitat tot ceea ce era demn de vizitat, mai mult chiar: am căscat gura la vitrinele aurarilor de pe Avenida Agraciada, am stat ore întregi pe băncile din fața piscinei din Plaza Independencia admirînd cele trei nimfe din calcar din mijlocul bazinului. Îmi aduc aminte că atunci cînd am părăsit orașul am avut senzația certă că-l văd pentru ultima oară. De aceea l-am privit lung din avion, cu o stranie tristețe, dorînd să-mi întipăresc în minte culoarea aceea cafenie a estuarului La Plata, micul mușuroi numit pompos Muntele de Asucar, pe care l-a admirat și marele Magellan la 10 ianuarie 1520 de pe puntea Trinidadului. Mi-am dezlipit cu greu ochii de casele mici, pitite în umbra palmierilor, de străzile argintii, drepte, de verdele acela ciudat, obositor, al parcurilor.

Tovarășii de la agenția comercială m-au dus la hotel și eu i-am rugat să-mi înlesnească un drum la Punta del Frio. A fost locul ce-mi plăcuse cel mai mult în scurta vizită pe care am făcut-o în Uruguay. De altfel de aici începe și povestirea lui don Pablo.

La Punta del Frio, așa cum îi spune și numele, este totdeauna frig. Dinspre sud bate un vînt rece, pătrunzător, purtînd stropii ca de gheață ai valurilor rebele. «Balta» — așa e poreclit aici Oceanul Atlantic — la Punta del Frio este totdeauna agitată. Din străfunduri, ca și cum s-ar îneca simultan sute de mii de oameni, «Balta» horcăie infundat, își poartă pînă departe în larg valurile de culoarea oțelului, ca de acolo, cu forțe noi, să se reîntoarcă vijelios și să se izbească de stîncile de o culoare neverosimilă, ruginie, ce împrejmuiesc șoseaua care șerpuiește de-a lungul malului. Prin

pe tejghea stătea, legîndu-și picioarele în ritmul unei melodii transmise de la tonomat.

— Ce dorești, estranhero?

Însoțitorul meu, șoferul agenției noastre comerciale, îl cunoștea mai de mult. L-a făcut un semn cu mîna, ceea ce în limbajul lor însemna «o băutură scurtă, adică tare».

— Tequilla și Cola! — dădu dispoziție don Vincentio și ospătarul, tot un indian cu păr negru, lîns, și cu o mustăcioară subțire ca o sfoară, ne turnă un lichid de culoarea humei în două pahare mari de cristal.

Rachiul mirosea a iod și a papură. Don Vincentio mă privi cu ochi mici, șireți:

— Îți place, estranhero?

— Nu.

Cu mișcări leneșe coborî de pe tejghea și vărsă conținutul paharelor într-o chiuveță.

— Prostule! — se adresa ospătarului. Nu vezi că oaspeții sînt străini?

Speriat, ospătarul ne turnă rachiul dintr-o sticlă cu o etichetă azurie.

De astă dată băutura nu mirosea decît a papură. Era la fel de tare ca și cea de culoarea humei, poate nu atît de tulbure.

— Înnădește-l cu Cola, estranhero. Face bine.

Însoțitorul meu s-a reîntors la mașină să repare ceva și am rămas singurul client în salonul Grande. Era sezon mort. Viața era monotonă la Punta del Frio.

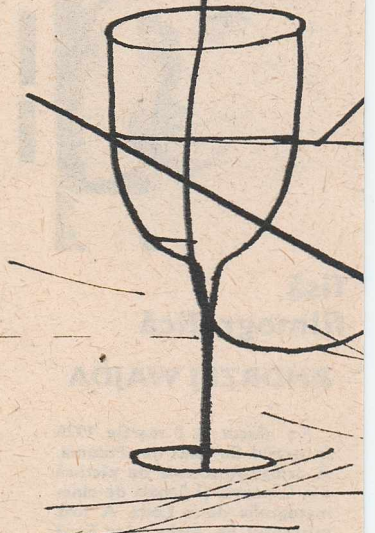
— Ce caști gura, prostule? — țipă deodată don Vincentio spre ospătar. Du-te în bucătărie.

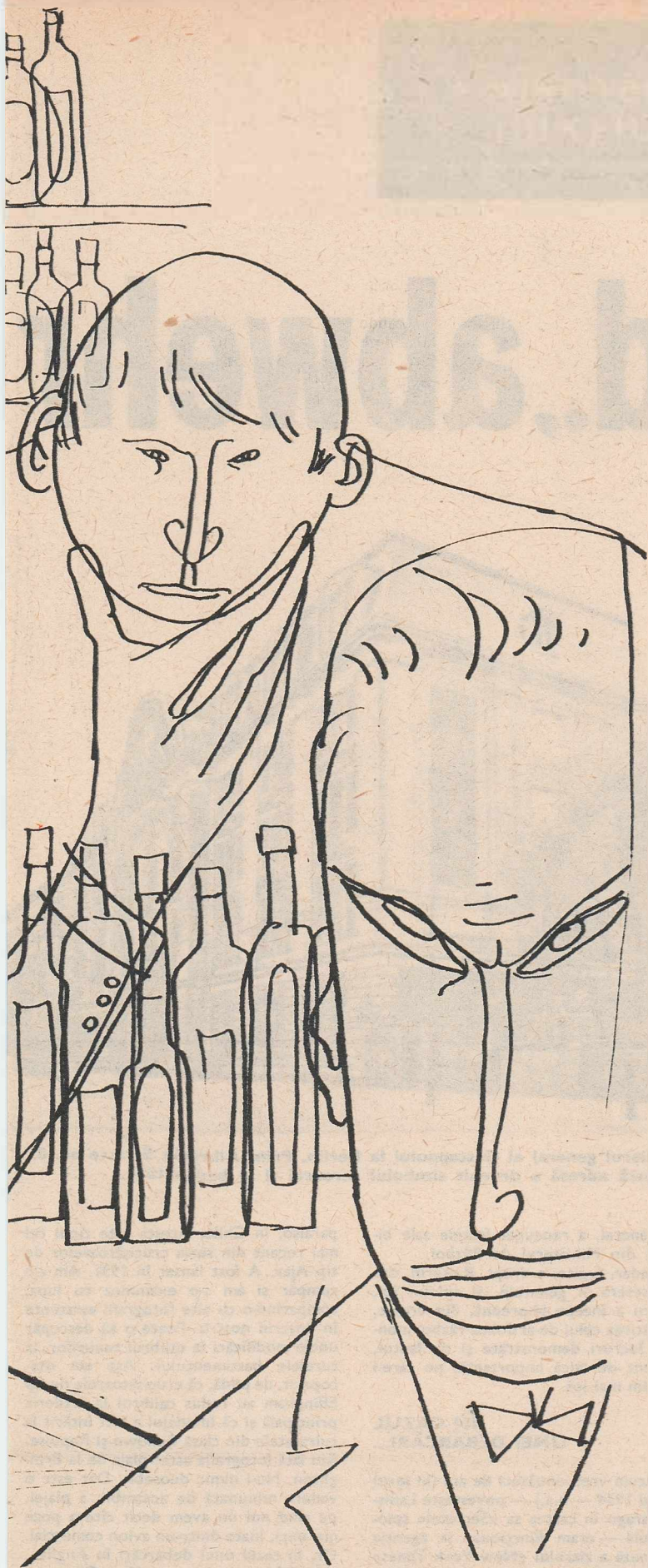
Ospătarul se cutremură: în ochi îi apărură niște licăriii galbene pline de ură. Zîmbi totuși supus și ieși din încăpere. Aș fi vrut să-l întreb pe don Vincentio de ce era nevoie să țipe la ospătar, dar el îmi ghici intenția și-mi spuse ca într-o doară:

— Aici, estranhero, trebuie să țipi

la oamenii. Sînt puturoși și dacă nu-i ții de scurt ții se urcă pe cap.

Nu i-am răspuns. În fond, e treaba lui cum se comportă cu oamenii. El se cufundă într-o tăcere obositoare și nu-l preocupă decît legănatul picioarelor. Eu am înădît Tequilla cu Cola și băutura deveni suportabilă. Priveam plictisit spre ferestrele care dădeau spre terasă, unde o femeie tînără, cu rochia mulată pe corp, spăla geamurile. Lucra încet, se întindea leneș să ajungă canaturile de sus ale ferestrei, se unduia și în această legănare involuntară era plină de grație de parcă ar fi efectuat cine știe ce mișcări necunoscută de dans. Alături, printr-o ferestruică tăiată în piatră, se vedea oca-

mul involburat, valurile care se spârgeau cu o regularitate aproape matematică de stîncile roșii, colțuroase. Mă cuprinsese o nostalgie bolnăvicioasă; totul era cenușiu în jur: cerul, marea, tavanul și podeaua, salonul Grande. Totul, în afară de rochia colorată a femeii care spăla geamurile. Dar această pată colorată în loc să învieze peisajul îi sublinia și mai mult monotonia. La ce ar putea oare să se gîndească o indiană tînă, cu un corp unduitor, plin de sănătate, cu dinți albi și buze cărnoase, aici, la marginea pămîntului? La întrebarea asta n-am aflat niciodată răspuns și fata aceea cu rochia ei colorată a rămas în memoria mea așa cum rămîne imaginea unui

petic de cer albastru și foarte transparent la un început de primăvară.

Glăsul răgușit al lui don Vincentio m-a făcut să tresar:

— De ce nu mi-ai spus că e douăsprezece, animalule?

Ospătarul, care revenise în salonul Grande, se cutremură. O clipă am avut senzația că vrea să riposteze, dar nu făcu decît să se rezeme și să răspundă smerit, cu supunere:

— Stupiditatea mea, don Vincentio, nu merită din partea dumneavoastră o enervare atît de mare, cu atît mai mult cu cît data viitoare, la ora care imparte ziua în două, vă voi anunța la timp.

Cuvintele sunau pompos, dar felul

cum le rostise el erau pline de ură reținută. Eram convins că ospătarul ar fi în stare oricînd să înfigă un cuțit în spatele patronului său.

— Dacă se mai întîmplă o dată, te dau afară! Adu carnea!

Ospătarul alergă la un frigider imens, scoase o halcă de carne de vită și o puse pe tejghea în fața lui don Vincentio. Îi întinse și un cuțit lung de măcelar. Patronul, cu o îndeminare demnă de invidiat, tăie cîteva felii lunguete, le înveli în ziar și porni spre ocean. L-am urmărit de la fereastră: în apropierea apei se opri, virî două degete în gură și începu să fluiera. Pe urmă culese un pumn de pietricele și le aruncă în valuri. Se auzea pînă la bufet cum țipa:

— Don Pablo! Don Pablo!...

L-am întrebat pe ospătar cine e don Pablo.

— E singurul prieten al lui don Vincentio. O focă. Sînt prieteni de vreo doi ani. De trei ori pe zi îi duce mîncare — arată cu degetul arătător spre frunte în semn că patronul e sărit puțin.

Îmi părea rău că nu l-am însoțit pe don Vincentio la alimentarea lui don Pablo. Oricum, rareori se întîmplă ca un om să se împrietenească cu o focă.

— Și cînd se duce din nou la don Pablo?

— La trei sfertul zilei — mă lămuri ospătarul. La șase. Numai să nu uit să-i amintesc.

La șase fix eram și eu pe mal; stăteam rezemat de o stîncă și fumam degajat, ca și cum m-aș fi aflat întîmplător acolo. Priveam apa și discul palid, roșcat, al soarelui care luneca spre valurile arțăgoase ale «bălții». Erau colorate și cerul, și apa: cerul era portocaliu-violet, iar apa, ca o supă de roșii, roșiatică și transparentă.

Don Vincentio sosi la ora exactă, începu să fluiera, apoi aruncă un pumn de pietricele în apă. Apărură o mulțime de foci. Don Vincentio continuă să fluiera pînă ce se ivi și don Pablo. Era o focă mai în vîrstă, voluminoasă, cu luciri cenușii. Își făcu loc în apropierea unei stînci pe jumătate scufundate în apă, goni celelalte animale mai pîrpirii și-și legănă trupul spre don Vincentio. Acesta îi vorbi:

— Que tal, don Pablo?

Foca clătîna din cap.

— Nada?... A trecut și cea de-a patruzeci și noua zi de cînd a plecat Margueritta...

Ochii de nasturi ai focii sclipiră argintii în timp ce animalul își balansa trunchiul într-un echilibru total. Don Vincentio aruncă feliile de carne una cîte una și don Pablo, sprinten, neînchipuit de sprinten, le inhătă fără să lungece de pe stîncă. Don Vincentio îi vorbi tot timpul: că e trist, că fără femeile zilele i se par mai lungi, că se macină, că Dumnezeu s-a purtat necoresct cu el, că nu s-ar fi așteptat la așa ceva din partea lui... După ce aruncă și ultima felie de carne, îl salută cum îl saluți pe un om:

— Asta manana, don Pablo... Buenas noches.

Pe urmă, cu mișcări sigure, sări de pe o stîncă pe alta și dispăru în direcția bufetului.

Am rămas multă vreme pe mal; am stat pînă ce soarele căzu în ocean și noaptea începu să se cațere pe cer. La început părea doar o umbră care se ridică din ape, pe urmă totul se întunecă brusc și sus, deasupra capului, se aprinse argintiu și rece Crucea Sudului.

Am înnoptat la bufet și am stat toată noaptea de vorbă cu don Vincentio: i-am povestit de țara Ardealului, de Deltă, de liniștia și bătrîna Dunăre, de Marea noastră Neagră, de brazi, de bucuriile și necazurile celor care ne-am născut în apropierea Carpaților. N-a vrut să creadă că la noi nu există oameni cu moșii, proprietari de case cu multe etaje, că la noi în țară nu există americani. Dar cînd a auzit că nu avem nici palmieri, a spus că viața trebuie să fie totuși grea acolo. Don Vincentio credea în Dumnezeu, în spirite și în prietenia cu don Pablo.

A fost înșurat, l-a bătut pe ospătar că trăiește cu nevasta sa, dar, slavă Domnului, s-a înșelat: Margueritta a fugit singură la Montevideo: a fost de cîteva ori după ea în oraș dar ea nu vrea să se reîntorcă la Punta del Frio. Ei, viața de aici i s-a părut foarte monotonă; voia să trăiască printre oameni, să vadă lumină, reclame de neon și în special fotbal jucat de echipa ei preferată, Penarol.

L-am întrebat de ce vorbește atît de urît cu ospătarul.

— Pentru că pe vremea cînd Margueritta era încă aici, ea îi zimbea tot timpul.

— Dar asta nu e un motiv să-l înjosești mereu! Și, pe urmă, într-o zi omul acesta s-ar putea să se răzbune... Nu ți-e teamă, don Vincentio?

— Teamă? De el?... E un laș, e un cîine, n-are curajul să ridice mina împotriva mea... E neam de servitor...

A doua zi l-am însoțit pe don Vincentio din nou la malul «bălții». Valurile crescuseră peste noapte stropind toate stîncile, trebuia să calci cu atenție, să nu aluneci. Don Pablo apărură la fel ca și în prima zi: își legănă grațios trupul hidrodinamic spre prietenul de pe mal. După consumarea ultimei felii de carne dispăru în larg.

Gonind din nou cu mașina spre Punta del Frio, eram nerăbdător să-l revăd pe don Vincentio. Îmi și imaginam ce mutră o să facă. Sigur că nu se aștepta la această vizită inopinată. Cînd l-am părăsit în urmă cu un an îmi spusese:

— Acum ne despărțim ca la cimitir. Ca și cum unul dintre noi ar muri. Ca și cum am muri amîndoi. N-o să ne mai vedem niciodată, don Francesco. Balta e mare, n-o treci cu una, cu două. Stupidă e viața, nu-i așa don Francesco?

— Nu știu! — i-am răspuns. Probabil că n-o să ne mai vedem, dar eu am să povestesc despre tine, despre prietenia ta cu don Pablo și, pentru mine, în felul acesta o să exiști totdeauna.

Am oprit chiar în fața bufetului. M-a primit ospătarul cel vechi, cu mustața subțire ca o sfoară. Nu m-a recunoscut imediat. M-a întrebat ce doresc. I-am spus:

— Tequilla de papură fără miros de iod. Tequilla și Cola.

— Aa, senior Francesco...

Salonul Grande era gol. Numai în spatele tejghelei stătea o femeie înaltă cu păr negru, măsliniu, cu trăsături frumoase. Avea sprîncenele negre îngroșate cu dermatograf și buze senzuale date cu un ruj deschis, palid, bine ales pentru pielea ei cafenie.

— Margueritta, dumnealui e senior Francesco de dincolo de baltă. A fost și anul trecut pe la noi. Îmi permiteți, senior, să vă prezint pe nevasta mea: Margueritta.

— Și don Vincentio? — am întrebat nedumerit.

— Vincentio? Cum, n-ati auzit? Au scris și ziarele despre el. A murit încă în primăvară. A fost beat și a vrut să-l hrănească pe don Pablo. M-a rugat să-l însoțesc. A alunecat de pe stînci. Cînd l-au aruncat valurile la mal, era zdrobotit...

Ospătarul părea stîmjenit. Își lăsă privirile în pămînt și continuă ca pentru el...

— S-a întors și Margueritta la înmormîntare și a rămas aici... Trăim cum putem... Hai, Margueritta, grăbește-te! Un Tequilla pentru don Francesco... Da, de acolo. Din sticla aceea cu etichetă azurie... Asta îi place. Rămîneți mult timp la noi?

— Nu, senior. Cîteva minute doar. Trebuie să mă reîntorc la Montevideo. Am vrut doar să-l văd pe don Pablo. Ai cumva carne?

— Desigur, senior.

Am coborît pe mal. Am fluierat și am aruncat pietricele în apă. Au apărut o mulțime de foci, dar n-am reușit să-l identific pe don Pablo. Am aruncat feliile de carne spre foci și am privit trist «balta» agitată. Cerul înorat era la fel de cenușiu ca oceanul. Numai crestele valurilor erau albe ca niște tășuri de săbii. M-am despărțit de don Pablo cum te despărți de cineva în cimitir:

— Adios, don Pablo!

gestapo, s.d., abwehr

«Kaiserii fug, generalii rămân»... Această cunoscută zicală s-a născut atunci când, în momentul înfringerii Germaniei, Wilhelm al II-lea a fugit în Olanda. Aceeași zicală s-ar putea parafraza în felul următor: «Generalii trec, spionii rămân». Așa s-a întâmplat și în Germania.

Când Walter Nicolai, fostul șef al spionajului german din primul război mondial, s-a prezentat în 1919 la Berlin cu arhiva serviciului său secret, i s-a spus s-o ardă. Tînăra Republică Germană avea alte griji decît reorganizarea serviciului de spionaj. Nicolai, încrezător în viitorul spionajului «său», nu a ars nimic, ci a ascuns cele 48 000 de dosare la o moșie din Prusia, apoi le-a transportat la Berlin, oferind arhiva lui Alfred Hugenberg, mare capitalist și viitor ministru al lui Hitler.

Hugenberg a înțeles importanța acestor arhive. Cei doi, Hugenberg și Nicolai, au înființat o societate secretă numită «Die Spinne» (Păianjenul) care, la începuturile sale, avea o singură sarcină: să țină la zi faimoasele fișe ale colonelului Nicolai. Puțină vreme după aceea, în 1920, «Die Spinne» și-a lărgit activitatea, unind elementele revanșarde — în primul rînd ofițerii care au jurat să rămînă pe veci dușmanii Franței — ca și pe aceia care considerau că principalul dușman al Germaniei este guvernul social-democrat, însăși Republica Germană. Serviciile lărgite ale lui Nicolai, devenit colonel în retragere, au fost mutate în clădirile concernului Hugenberg și funcționau sub denumirea nevinovată de «Übersee-Dienst» (Serviciul de peste mări).

În această perioadă Walter Nicolai s-a apropiat foarte mult de generalul Ludendorff care, după ce a fost învins în primul război mondial, a devenit apostolul «războiului total». Or, Nicolai știa bine că un «război total» implică și organizarea unui «spionaj total». De altfel, în 1932 el a avut prilejul să-și expună în persoană teoria despre «spionaj total» la München, în prezența lui Goebbels, Himmler, Hess, Rohm și al altor conducători hitleristi.

CINE INTERCEPTEAZĂ PE CINE?

Îndată după venirea la putere a lui Hitler și înființarea Gestapoului (1933), naziștii au pus bazele spionajului total intern, care avea rolul de a împiedica orice discuție privind dogmele naziste și de a înlătura, prin metodele cele mai

bestiale, pe toți cei ce îndrăzneau să se îndoiască de «perfectiunea» regimului. Printr-un sistem atotcuprinzător care începea cu Gauleiterul (conducătorul unei regiuni administrative) și mergea pînă la Blockleiterul (care controla 40-60 de gospodării), totul era pus în slujba spionării populației. Hitleriștii au organizat și o uriașă rețea de spioni benevoli, la care s-a adăugat o armată de agenți, apoi toate organizațiile de tineret, cele sportive și culturale.

Cine va fi stăpînul acestui vast sistem care a transformat Germania într-o uriașă închisoare? Pentru a hotărî această chestiune, o luptă acerbă a început să se desfășoare între conducătorii naziști rivali. Gestapoul, organizat de fapt încă în 1933 de către Göring în Prusia, a trecut peste un an în mîinile lui Himmler. Göring a înființat un «Institut de cercetări» care avea monopolul interceptării convorbirilor telefonice interne, a emisiunilor de radio și a telegramelor. Acest «institut» supraveghea și convorbirile purtate din Germania cu străinătatea, și telegramele din sau pentru străinătate. Hitler găsea pe biroul lui în fiecare dimineață rapoarte ample extrase din convorbirile telefonice ascultate și înregistrate peste noapte. Sistemul acesta îi dădea lui Göring o putere considerabilă și de aceea a refuzat să-i cedeze lui Himmler institutul său. Gestapoul însă a acționat singur, instalînd aparate de ascultare și de înregistrare («la domiciliu»). În multe cazuri valetul unui ministru sau camerista soției demnitarului erau agenți ai Gestapoului care, rețrași în camera lor, ascultau liniștiți discuțiile din salon. Mai tîrziu Gestapoul a interceptat și convorbirile telefonice, astfel încît Himmler era informat chiar și de convorbirile personale ale lui Göring...

«Fiecare dintre acești potențai lupta împotriva rivalilor săi... Hitler considera că această rivalitate întreține o întrecere sănătoasă și era de părere că supravegherea reciprocă i-a împiedicat pe acești oameni, însetați de putere și de bani, să devină primejdioși». (J. Delarue: «Istoria Gestapoului»).

Să vedem acum ce s-a întimplat între timp cu colonelul Nicolai, stegarul «spionajului total». Cînd militarii, în frunte cu generalul Von Blomberg, au cerut numirea sa în postul de conducător al Abwehrului (denumirea prescurtată a serviciului de contraspionaj al armatei, adică al Wehrmachtului), Goebbels a protestat, spunînd că Nicolai este prea bătrîn și că «național-socialismul nu-i va ierta niciodată că a furnizat informații insuficiente cu ocazia desfășurării bătăliei de pe Marna». (Știm că în septembrie 1914 aliații au oprit pe Marna înaintarea germană.) Sub presiunea generalilor însă, Hitler a acceptat, și Nicolai, cu gradul

Cartierul general al Gestapoului la Berlin. Prinz-Albrecht Strasse nr. 8. Această adresă a devenit simbolul teroarei și al bestialității.

de general, a reocupat fostele sale birouri din Ministerul de Război.

Așadar, fugise, e drept, Kaiserul, dar rămăseseră și generalii, și spionii lui, pentru a începe împreună, din vreme, pregătirea celui de-al doilea război mondial, lucruri demonstrate și de faptul, aparent de mică importanță, pe care-l relatăm mai jos.

ÎN CAZUL UNEI DEBARCĂRI...

«Acum vreo douăzeci de ani (în jurul anului 1934 — n.a.) — povestește Ladislav Farago în cartea sa «Secretele spionajului» — eram funcționar la agenția berlineză a ziarului «New York Times» și mă ocupam cu vânzarea fotografiilor de actualitate. Un bun client al nostru, Herr Götz, se prezenta în fiecare zi la ora 10 și timp de exact două ore examina cu multă atenție pozele, alegînd unele și plătiind prețul uzual: 5 mărci bucata». Farago relatează, în continuare, că într-o zi Herr Götz a devenit mai vorbăreț și a povestit că este maior al Abwehrului hitlerist.

— Obținerea de informații privind modificările realizate pe bordul vaselor de război britanice, de pildă, ne-ar costa și eforturi mari, și bani mulți — a spus Herr Götz. Dar iată — și a luat o fotografie proaspăt sosită de la New York — o poză excelentă a crucșătorului Leander, făcută cu ocazia vizitei sale la Val-

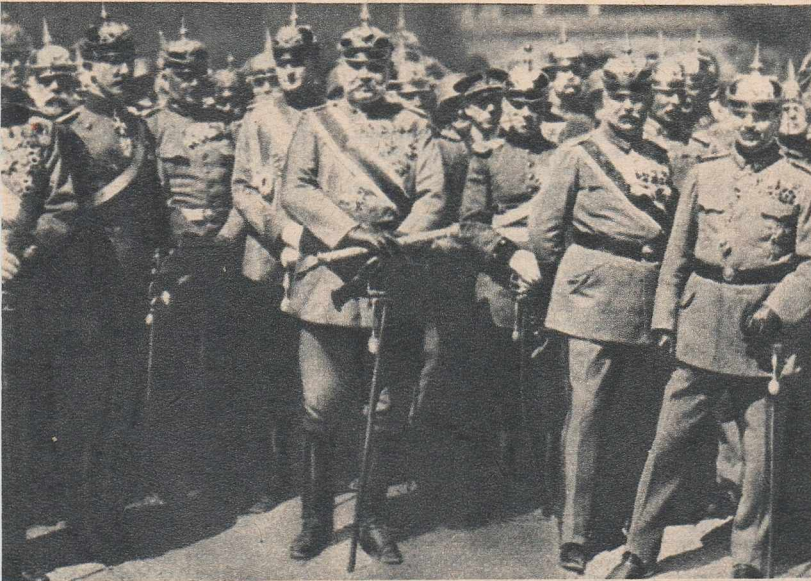
pariso, în Chile. Acesta este tipul cel mai recent din seria crucșătoarelor de tip Ajax. A fost lansat în 1931. Am s-o cumpăr și am s-o examinez cu lupa, comparînd-o cu alte fotografii existente în dosarul nostru. Poate o să descopăr unele modificări la calibrul tunurilor, la turelele bastimentului. Așa am descoperit, de pildă, că crucșătoarele de tip Effingham au redus calibrul la artileria principală și că blindajul a fost întărit la cuirasatele din clasa Renown și Repulse. Sau iată fotografia asta: plaja de la Broughton. Nu-i nimic deosebit. Dar este o vedere minunată de ansamblu a plajei, pe cînd noi nu avem decît cîteva poze mai mici, luate dintr-un avion comercial. Or, în cazul unei debarcări în Anglia...

În 1934 — anul în care Herr Götz examina cu lupa fotografiile — Abwehrul

În această fotografie apar Heydrich (stînga) și Himmler (al doilea din dreapta) în 1937, cînd primul a ajuns deja șeful Gestapoului și al S.D.-ului, iar Himmler șeful suprem al întregii poliții germane, dependent numai de Hitler. Fotografia a fost făcută cu ocazia unei vizite oficiale la conducătorii fasciști din Italia.

«Împărații fug, generalii și spionii rămân». Cazul colonelului Walter Nicolai, fostul șef al spionajului german în primul război mondial, ilustrează această zicală. După război el a devenit întemeietorul «spionajului total» și și-a reluat postul cu gradul de general. Fotografia îl arată în timpul primului război mondial.

▲ O fotografie a marelui stat major german în toila războiului mondial? Nu! Clișeul, care a fost făcut în 1922 la München, deci patru ani după înfrângerea Germaniei, arată că «generalii au rămas»... În centrul fotografiei: Hindenburg, al doilea din dreapta, Ludendorff, apostolul «războiului total».

nu avea încă la dispoziție nici aparatul, nici sumele necesare pentru scopurile «spionajului total». Iată însă că în 1936 S.D. (Sicherheitsdienst), creat încă în 1931 ca organ de securitate al SS-ului, s-a contopit cu Gestapoul sub conducerea elevului lui Himmler, Reinhardt Heydrich. O dată cu aceste servicii de spionaj naziste au căpătat o nouă extindere.

Heydrich a folosit și el sistemul de ascultare dar, ca să spunem așa, în alte împrejurări decât Göring și Himmler. Heydrich, care frecventa des bordelurile, știa bine că obișnuința acestor case de plăcere făceau acolo, în conversațiile lor cu «fetele», tot felul de confidențe. Heydrich a creat deci salonul Kitty, o elegantă casă de întâlniri. Tehnicienii S.D.-ului și ai Gestapoului au montat în toate camerele și la bar multe microfoane, iar în pivniță au instalat aparate de ascultare și de înregistrare. Arthur Nebe, vechi expert al poliției de moravuri, a fost însărcinat cu recrutarea «fetelor», printre care s-au încadrat — din «patriotism» — chiar femei din înalta societate. În scurt timp salonul Kitty a devenit un local la modă, frecventat și de diplomați și ziariști străini. Se pare că S.D. a obținut pe această cale, oarecum insolit, numeroase informații prețioase. Se întâmpla ca și Heydrich să facă cite o inspecție la «salonul» lui. Atunci avea

însă grijă — după cum relatează J. Delarue în «Istoria Gestapoului» — ca microfoanele să fie scoase din funcțiune...

Ceva mai târziu a fost creat S.D.-Ausland (sau «extern»), care a purtat și denumirea de Serviciul secret pentru străinătate. Din acest moment se naște o adevărată pepinieră de organizații puse în slujba «spionajului total».

O NOUĂ FORMĂ A AGRESIUNII

Ausland Organisation (A.O.), organizația partidului nazist pentru străinătate, și Volksdeutsche Mittelstelle se ocupau, în aparență, cu readucerea în patria mamă a tuturor cetățenilor de origine germană. În realitate aceste organizații erau niște oficine de spionaj care au contribuit din plin la crearea «coloanei a cincea» în Austria, Cehoslovacia, Franța, Anglia, S.U.A. etc.

A.P.A. a lui Rosenberg (biroul de politică externă al partidului nazist) primea sarcina de a face propagandă nazistă în rândurile opiniei publice străine. Prin A.P.A. naziștii au cumpărat zeci de ziare străine, au corupt ziariști de extremă dreaptă și politicieni din diferite țări. Traducătorii din A.P.A. scriau zilnic o revistă a presei din 300 de ziare străine și redactau, în același timp, informații ample — după știrile apărute în ziare — despre tendințele politicii mondiale.

Dar nu numai organizațiile amintite până acum se ocupau cu efectuarea «spionajului total». În fapt toate ministerele și instituțiile germane au fost adaptate acestui scop. Informațiile seoseau la Berlin cu sutele de mii. Niciodată în istoria lumii, nici o țară, nici un guvern nu a fost atât de complet informat asupra situației forțelor interne ale adversarului.

Acest sistem nu era folosit numai pentru obținerea de informații asupra viitorilor adversari (și chiar și aliați) ai Germaniei hitleriste, ci i se încredințase și misiunea de a submina forțele interne ale dușmanului. Așa s-a născut așa-zisa «coloană a cincea» (despre care am mai vorbit și vom mai vorbi și mai târziu), formă de acțiune necunoscută în istoria serviciilor secrete de până atunci. Spionajul de tip vechi, ca să spunem așa, a fost o chestiune mai mult militară. Aparținând Ministerului de Război, el a folosit, în majoritatea cazurilor, profesioniști. «Spionajul total» a devenit o «cauză generală» a guvernului nazist, a mili-oane de hitleriști, a unor pături destul de largi. Nici cu această formă a spionajului nu ne-am întâlnit în trecut, iar guvernele țărilor care mai târziu au fost atacate de naziști nu și-au dat seama decât prea târziu de pericolul ce-l reprezenta pentru ele această situație nemăi-intilnită în istorie. În același timp însă spionajul militar german propriu-zis, care cerea totdeauna multă precizie, s-a «dizolvat», într-un anumit sens, în masa mare de diletanți.

«Spionajul total» s-a făcut remarcat și prin metodele sale banditești, care corespundeau atât spiritului ideologiei naziste cât și scopului urmărit: pregătirea războiului de jaf și cotropire. Hitler a vrut acest război, l-a vrut cu orice preț. Cum generalii săi știau că potențialul militar al celui de-al III-lea Reich era net inferior celui al adversarilor, ei au vrut să întrebuițeze sistemul lor de spionaj pentru a slăbi forța inamicului încă înaintea începerii războiului. Din acest punct de vedere, uriașa organizație a «spionajului total» oglindea relativa slăbiciune militară a Germaniei.

CAZUL BERTHOLD JAKOB

La începutul anului 1935, când hitlerii făceau tot posibilul să ascundă proporțiile reînarmării Germaniei, un anume Berthold Jakob a publicat în Elveția o carte de 172 pagini în care a descris organizarea comandamentului Wehrmachtului, enumerând ofițerii care com-

puneau statul său major, șefii grupurilor de armată și chiar și secțiile de infanterie blindată, de creație foarte recentă! Jakob a dat în cartea sa o listă de 168 generali activi, cu note biografice foarte precise. Când această cârtică a ajuns pe masa sa, Hitler a avut o criză de nervi. S-a hotărât atunci răpirea lui Jakob și înteroagarea lui, la Berlin.

Un agent al Abwehrului, Hans Wesemann, a fost însărcinat să-l atragă într-o capcană pe Jakob. Wesemann s-a instalat în Elveția, aproape de frontiera germană, și, luând masca unui refugiat german, a reușit să intre în legătură cu mai mulți antifasciști care emigraseră în Germania. Apoi, după ce și-a creat o anumită reputație de om cu idei progresiste, i s-a adresat lui Jakob, invitându-l la Basel pentru a discuta cu el, chipurile, un proiect literar.

Jakob a sosit în acel oraș împreună cu soția sa. Wesemann i-a așteptat la gară, iar după ce au instalat-o pe doamna Jakob într-un hotel, cei doi bărbați s-au dus la restaurant. La un moment dat agentul german a turnat un somnifer în paharul lui Jakob. Peste o jumătate de oră o mașină a Gestapoului gonea pe șoseaua care duce spre Berlin...

Automobilul negru a mers direct pînă în capitala Reichului și s-a oprit în fața cartierului general al Gestapoului din Prinz-Albrecht Strasse. Într-o cameră de la etajul doi pe Jakob îl aștepta o comisie compusă din militari și civili, în frunte cu însuși generalul Nicolai.

În fața comisiei care asculta cu încordare, între șeful spionajului german și «acuzatul» Jakob s-a angajat următoarea conversație:

— Spuneți-ne, domnule Jakob, de unde ați obținut informațiile pentru blestemata asta de carte?

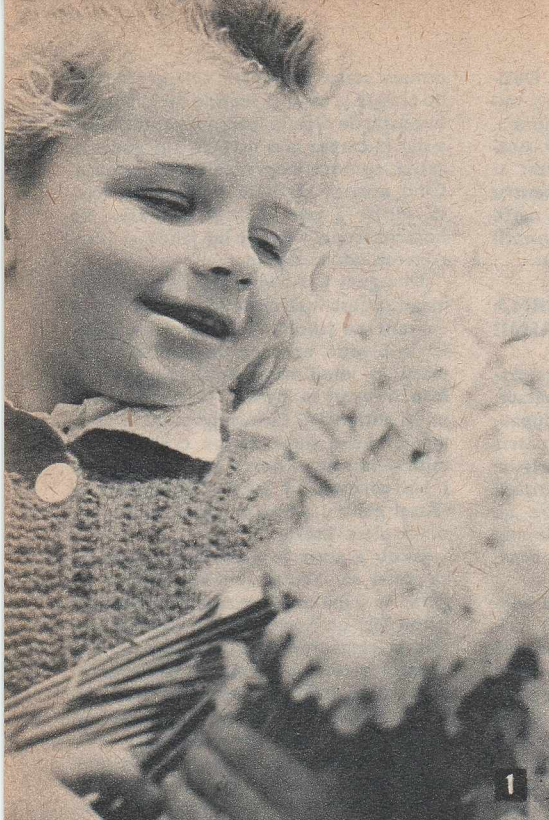
— Tot ceea ce se găsește în cartea mea provine din relațiile și știrile publicate în presa dumneavoastră. Eu declar, de pildă, că generalul Haase este comandantul diviziei a 17-a de la Nürnberg. De unde știu? Dintr-un necrolog publicat în presa acestui oraș. Necrologul unei personalități — nu are importanță despre cine e vorba — anunță că la înmormîntare a asistat și generalul Haase, recent sosit la Nürnberg pentru a prelua comanda diviziei a 17-a.

— Dar mai departe, alte surse...

— Nu, domnule general, numai presa dumneavoastră. Iată, de pildă, într-un ziar din Ulm am descoperit la rubrica evenimentelor mondene câteva rânduri despre căsătoria fiicei colonelului Wierow cu maiorul Stemmermann. Știrea relata că Wierow comanda regimentul 35 din divizia a 32-a, iar despre maiorul Stemmermann se spunea că este șeful transmisiunilor acestei divizii.

Răpirea lui Jakob ilustrează faptul că spionajul hitlerist întrebuițea de la începutul reorganizării sale metode bazate pe violență chiar în afara hotarelor Germaniei. Este adevărat că Jakob a fost eliberat, pentru că soția sa a tacut totul pentru a-și regăsi soțul și pentru că Elveția a reclamat în mod energetic punerea sa în libertate. Nu trebuie însă să uităm că răpirea aceasta s-a întâmplat în 1935, când poziția internațională a lui Hitler era încă destul de subredă. Pe de altă parte, nici Gestapoul nu era încă acea putere unică, inatocabilă și temută, cum avea să devină cîțiva ani mai târziu.

Cartea lui Berthold Jakob a sunat, în 1935, ca un avertisment adresat întregii Europe. Acest avertisment a trecut însă neobservat. Spionajul total s-a dezvoltat nestingherit, devenind — după cum spuneau naziștii — un spionaj activ. Adică o vastă rețea care nu s-a ocupat numai cu organizarea culegerii informațiilor, ci a pregătiri o serie de acțiuni bazate pe violență. Printre acestea figurau mai întii organizarea asasinatelor politice, apoi provocarea diplomatică și militare pentru declanșarea războiului. În primul rînd însă asasinatelor politice...

din nou despre bilciul cîmpulungean

În nota intitulată «Bilci tradițional și liniște tradițională» publicată în nr. 34 al revistei se subliniau câteva aspecte negative legate de amplasarea bilciului anual, care împieteză asupra liniștii și odihnei cîmpulungenilor. În legătură cu aceasta Sfatul popular al orașului Cîmpulung-Muscel arată în adresa de răspuns că «problema mutării bilciului a fost discutată în repetate rânduri» dar că pînă acum nu a fost găsită o soluție convenabilă. În încheierea adresei, Sfatul popular orășenesc Cîmpulung asigură că problema mutării bilciului într-un loc mai potrivit rămîne totuși în studiu.

„flacăra“ și... matematica

Cititoarea Marioara Leu din Brăila este elevă în clasa a X-a și pasionată de matematică.

Drept care ne scrie: «Cîtesc cu regularitate revista «Flacăra». Majoritatea articolelor sînt foarte interesante. Numai ceea ce mă preocupă pe mine nu se găsește în paginile revistei: matematică...» Ne pare rău pentru finăra noastră cititoare. Nu ne-am propus niciodată să devenim o revistă de matematică, de vreme ce există una, cu o bună tradiție — «Gazeta matematică și fizică». Se cuvine totuși să arătăm că revista noastră a tratat tematica aplicațiilor matematicii în cele mai diverse ramuri ale activității umane. Am cită, pe această linie: interviul cu acad. Gr. Moisil, intitulat «Ecuațiile în viața dv.», un articol dedicat matematizării științei semnat de acad. Nicolae Teodorescu, un altul despre teoria informației și utilizarea mașinilor electronice la descifrarea unor texte străvechi etc. Vom continua pe această linie.

Tov. Leu crede de asemenea că revista noastră ar putea publica date din viața unor matematicieni români sau străini. O astfel de sugestie poate fi tradusă în viață. Începutul îl vom face cu biografia marelui matematician român David Emmanuel, care ne-a fost cerută de un alt cititor. Nu împărtășim însă, tovarășă Leu, părerea dv. potrivit căreia «fetele disprețuiesc matematica». Vă înfirmă procentul foarte mare de studenți la toate facultățile de matematică și fizică din țară.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespundeze: Otilia Gheorghe, elevă, 18 ani, Brăila, str. Miron Costin 50; teme diverse, ilustrate; Dem. Dobrescu și Nelu Nacu, ingineri, Ploiești, str. Eminescu 9, ap. 7; teme diverse, cinema, ilustrate; Gheorghe Rău, strungar, Brașov, str. Dr. Petru Groza 12, bl. 2, sc. B, ap. 3; literatură, sport, ilustrate; Aurel Bolba, proiectant, com. Măguri-Răcățiu, rn. Huedin; sport, cinema, ilustrate; Marian Maxim, lăcătuș, 19 ani, Lupeni, str. Bărbăteni, S.F.U., nr. 38; teme diverse, cinema, ilustrate; Cornelia David, învățătoare, com. Lopătari, rn. Buzău; ilustrate; Marcela Balea, elevă, 17 ani, Buzău, str. Dorobanți 117; ilustrate; Nuța Furca, elevă, 16 ani, com. Cristur 319, rn. Deva; cinema, ilustrate; Gabriela Șenchea, elevă, 15 ani, Lipova, str. N. Iorga 8; cinema, ilustrate; Vasilica Tolea, profesoară, com. Bordușelu, rn. Slobozia; teme diverse, cinema; Mariana Petrică, elevă, Pitești, str. Cuza Vodă 6; cinema; Titus Bujor Burza, elev, 18 ani, Hunedoara, C.M. 3, et. 7, ap. 71; sport, ilustrate; Petre Peniu, muncitor, 24 ani, Întreprinderea piscicolă Jurilovca, sat Lunca, rn. Istria; teme diverse, ilustrate; Iuliana Pus-tea, elevă, 19 ani, Oradea, str. Timișoarei 5; teme diverse; Emilian Mateescu, lăcătuș, 19 ani, Hunedoara, str. 30 Decembrie 4, bl. C.M. 4, ap. 41; artă plastică, schimb de lucrări de artă plastică; Gheorghe Anuichi, muncitor, 21 ani, Arad, str. V. Alecsandri 5, ap. 12; sport, ilustrate; Nicolae Florescu, sudor, 23 ani, Brăila, str. Roșiori 398; teme diverse, ilustrate; Carmen Popovici, funcționară, 21 ani, Timișoara, str. I. Văcărescu 15; muzică, ilustrate; Tiți Ionescu, laminator, 22 ani, Oțelul Roșu, str. Ștefan cel Mare 16; cinema, ilustrate; Mihaida Popescu, elevă, Tr. Măgurele, str. 6 Martie 14; cinema, ilustrate; Constantin Cernat, elev, Suceava, Școala pedagogică; cinema, ilustrate; Mariana Buja, absolventă liceu, București, str. Principatele Unite 51, rn. N. Bălcescu; muzică, literatură, ilustrate; Laura Mihăiță, elevă, 16 ani, Sighișoara, str. Gheorghe Gheorghiu-Dej 46; teme diverse; Petru Buzatu, mecanic, 19 ani, Brașov, str. Poenelor 2; cinema, sport, ilustrate; Iuri Milica, lăcătuș, 24 ani, Constanța, bd. Lenin 156; teme diverse, geografie, ilustrate; Florentina Gorea, Comitetul raional al femeilor, Toplița,

reg. Mureș-Autonomă Maghiara; teme diverse, ilustrate; Gheorghita Bălan, elevă, Reșița, cartier Moroasa, pav. 12; teme diverse; Ovidiu Ștefan, operator chimist, Piatra Neamț, str. Ștefan cel Mare 32; teme diverse; Anișoara Godeanu, elevă, Eforie-Sud, str. Cloșca 15; cinema, ilustrate; Marinela Gavrilă, elevă, 17 ani, Iași, șos. Sărării 32; cinema, muzică, ilustrate; Angela și Nicoleta Dulcea, eleve, Rm. Vilcea, zona 1 Mai, bl. 6, sc. B, et. 3, ap. 11; cinema, ilustrate; Roxana Liliana Moldoveanu, învățătoare, 23 ani, Rm. Vilcea, zona 1 Mai, bl. 18, sc. A; pedagogie, ilustrate; Constantin Romeo Radu, elev, Rm. Sărați, str. Dobrogeanu-Gherea 54; cinema; Terezia Urban, coafeză, 18 ani, Chișineu-Criș, str. Teilor 1, reg. Crișana; cinema, ilustrate; Sanda Lăzărescu, elevă, Galați, str. N. Bălcescu 1; cinema, ilustrate; Rodica Aștefănoaie, elevă, Iași, str. Culturii 2; teme diverse, cinema, ilustrate; Georgeta Folea, elevă, Aiud, str. Lenin 3, reg. Cluj; fotodiscurs, ilustrate; Ionelia Dumitru, profesoară, sat Tichilești, com. Horia, rn. Hrișova, reg. Dobrogea; muzică, ci-

nema, ilustrate; Ioan N. State, muncitor, 19 ani, Iași, str. Cloșca 12 A; ilustrate.

în câteva rînduri

Constantin Brăileanu — Timișoara. 1) Pentru fotografia trimisă vă mulțumim, dar nu vedem ce întrebuintare i-am putea da deoarece nu întrunește un minimum de calitate tehnice necesare reproducerii în revistă. 2) În ce privește trecutul lui Romeo Radu, elev, Rm. Sărați, str. Dobrogeanu-Gherea 54; cinema; Terezia Urban, coafeză, 18 ani, Chișineu-Criș, str. Teilor 1, reg. Crișana; cinema, ilustrate; Sanda Lăzărescu, elevă, Galați, str. N. Bălcescu 1; cinema, ilustrate; Rodica Aștefănoaie, elevă, Iași, str. Culturii 2; teme diverse, cinema, ilustrate; Georgeta Folea, elevă, Aiud, str. Lenin 3, reg. Cluj; fotodiscurs, ilustrate; Ionelia Dumitru, profesoară, sat Tichilești, com. Horia, rn. Hrișova, reg. Dobrogea; muzică, ci-

Stelică Vasile — com. Calomirești. 1) De regulă nci însoțim publicarea pe copertă a fotografiilor vreunui actor român sau străin de o notă biografică sau de un medalion. 2) Și dv. sînteți unul dintre zecile de cititori care au salutat publicarea anchetei «Din vorțul, o soluție?» Vă mulțumim pentru aprecierile pozitive ce le

Sînteți invitați să ne indicați: INTERPRETUL DV. PREFERAT; CELE MAI BUNE FILME ALE ANULUI

Ca și anul trecut, revista «Flacăra» vrea să cunoască părerea:

«CARE SÎNT CEI MAI BUNI ACTORI ROMÂNI ȘI STRĂINI AI ANULUI?»

și «CELE MAI BUNE FILME PE CARE LE-AȚI VĂZUT ÎN 1966?»

Răspunsurile — care vor fi trimise pe adresa redacției pînă la data de 1 decembrie 1966, cu mențiunea pe plic «Pentru ancheta «Flacăra» — trebuie să cuprindă părerile dv. privind:

- 1) Cel mai bun actor român de film văzut în 1966.
- 2) Cea mai bună actriță română de film văzută în 1966.
- 3) Cel mai bun actor străin de film văzut în 1966.
- 4) Cea mai bună actriță străină de film văzută în 1966.
- 5) Cel mai bun film românesc vizionat în 1966.
- 6) Cel mai bun film străin vizionat în 1966.
- 7) Cel mai bun actor român de teatru văzut în 1966.
- 8) Cea mai bună actriță română de teatru văzută în 1966.
- 9) Cel mai bun interpret român de muzică ușoară ascultat în 1966.
- 10) Cea mai bună interpretă română de muzică ușoară ascultată în 1966.

Rezultatele acestei anchete vor fi publicate în numărul nostru de Anul nou.

DE UNDE
TE CUNOSC?

De un ceas stau și mă uit la d-ta dar nu reușesc să-mi aduc aminte de unde te cunosc. Și totuși undeva te-am mai văzut. Figura d-tale, chipul acesta de om blazat la 23 de ani, privirea ironică și buzele disprețuitoare îmi sînt foarte cunoscute. Dar de unde? Se pare că n-ai o profesie prea bine definită. Te plimbi toată ziua... Stai! Cred că îmi amintesc! Atunci, pe bulevard, nu erai d-ta acela care acostai femeile cu un tupeu și o îndrăzneală ce i-a lăsat «ca la dentist» pe amicii d-tale de bulevard? Aveai o metodă infailibilă, cu «porumbișo...», cu «cafelușă...», cu... Și parcă tot d-ta erai la meci cînd te-ai «hărțuit» puțin cu individul acela stupid ce susținea că Rapidul... Ce îndrăzneală să te contrazică, ba să-ți mai și strige în urechi «Hai Petrolul!» Bine i-ai făcut! Las-că tot stăteau de pomană ăia de la Salvare!

Și cu toate astea te-am mai văzut undeva. Pare-mi-se că la cinematograful, cînd băteau zgomotos din picioare, însoțindu-te de fluierături, pentru ca filmul să înceapă mai repede și să nu fii sculat de pe locul care nu era al d-tale. Ți-am apreciat atunci și «glumele» teribile de «spirituale» pe care le făceai în timpul filmului cu glas tare și de care te amuzai apoi de unul singur în mod foarte copios. Cît despre palmele ce-au răsunit la un moment dat în sală nu pot afirma că ți-au fost adreseate d-tale întrucit întinericul nu lăsa să se observe obrazul înroșit. E bun și întinericul la ceva!

Te privesc cu atenție. Ești puțin schimbat acum, dar nu, nu te pot confunda, fiindcă ai fost singurul care în acea seară ai stricat buna dispoziție ce domnea în restaurant. Știu, știu, erai puțin «grizat» și te nerva nodul strîmb de la cravata ospătarului. D-ta, cu simțul d-tale estetic... În tărboiul care s-a iscat ai «uitat» să-ți plătești și consumația. Deh, se mai întîmplă! Noroc de taxiul în care te-au zvrilit repede prietenii. D-ta în fond ești un om civilizată. Uite, mi-am amintit cum, în autobuz, ai cedat locul unei bătrîne... Stai! Mi se pare că iar confund. Acela nu puteai fi d-ta pentru simplul motiv că în acel moment pe d-ta tocmai te apostrofa un călător că prea te-ai «îndrăgostit» deodată de peisajul citadin pe care, oricum, îl puteai admira și din picioare. Politicos, te-ai mulțumit să-i zici ceva «de dulce» ăluia cu morala și să-ți vezi mai departe de fereastră.

De fapt totul ți s-a tras de la reuniunea de sîmbătă seara: «puștoaica» aia a avut îndrăzneala să te refuze la dans, refuz care te-a făcut să vezi roșu înaintea ochilor. Ți se întîmpla așa ceva pentru prima oară. Și ce dacă erai cu cămașa descheiată pînă la briu? Așa se poartă, nu? Las-că i-ai dat o lecție... Aveai doar de apărut un prestigiu! Cînd ai văzut că sar cu toții pe d-ta, ai pus mîna pe un scaun și... Doamne ce «bal» a mai fost! Cînd te-ai predat, ai făcut-o cavalereste: din scaun ți mai rămăsese o așchie. Ai capitulat, dar cu fruntea sus: jignirea a fost spălată! Așa că iată-te acum tuns chilug, ascultînd neîdumerit rechizitoriul procurorului, în timp ce mintea ți-e frămîntată de o chinătoare întrebare: «Cum, toate astea numai pentru că am stricat un scaun?!?»

Victor SIMION

din nou
despre clay*)

C. Clay (alias Mohamed Ali) în două ipostaze publicitare: în stînga, înaintea meciului cu englezul Cooper, și în dreapta, într-o excursie la piramide.

Din anul 1892, cînd James J. Corbett l-a învins pe John Sullivan prin KO în repriza a 21-a la New Orleans (în primul meci de box disputat cu mînuși), istoria pugilismului a cunoscut 22 de campioni mondiali la categoria grea. O galerie pestriță de personaje sportive, albi, negri, mețiși, temperamente și caractere diferite, boxeri tari ca stîncă și loiali ca Jack Dempsey sau Joe Louis, calmi și subtili ca Gene Tunney, mlădioși și modești ca Floyd Patterson, giganți și neindemnitici ca Primo Carnera, perfizi și truculenți ca Jeffries sau Sonny Liston, talentați și fanfaroni ca Burns sau Cassius Clay, iată cîțiva dintre cei mai renumiți cavaleri ai mînușilor de șase uncii, îndrăzneți, puternici, care au ridicat la un înalt nivel arta boxului.

Meciurile pentru titlul mondial la categoria grea au înscris unele dintre paginile cele mai dramatice și pline de pasiune din istoria sportului. De-a lungul anilor, milioane de amatori ai luptei pe ring au trăit emoțiile unor meciuri rămase celebre cum au fost cele dintre John Sullivan și James Corbett, Dempsey și Tunney, Max Baer și Primo Carnera, Joe Louis și Max Schmeling etc. Inceput din anul 1937, cînd Joe Louis a intrat în posesia titlului prin victoria asupra lui Jimmy Braddock, cu o întrerupere de 3 ani (cauzată de succesul italo-americanului Rocky Marciano), categoria grea a fost domeniul incontestabil al pugiliștilor de culoare. Ultimul reprezentant al «dinastiei de abanos» este Cassius Clay. Rareori activitatea unui boxer a produs atîta vîlvă și a stîrnit atîtea discuții și controverse ca aceea a lui Cassius.

Născut la 17 ianuarie 1942 la Louisville (Kentucky), Cassius a început să boxeze

de la vîrsta de 15 ani. În scurta sa carieră de amator a fost învins doar de două ori și atunci în meciuri cu parteneri stingaci (Johnson și Johnny Hampton).

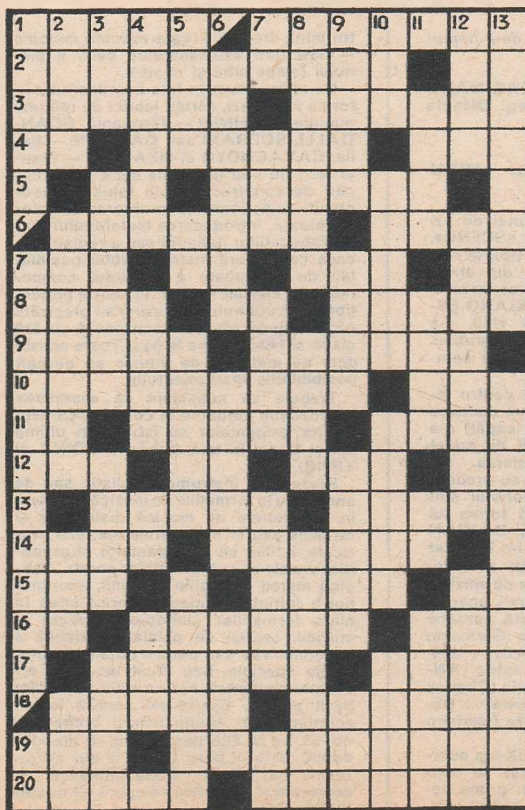
În 1960 se clasează pe primul loc la turneul «Golden gloves» (mînușa de aur), în limitele categoriei semigreă, și este selecționat în echipa S.U.A. pentru Jocurile Olimpice de la Roma. În septembrie 1960, pe ringul de la Palazzo dello Sport, Cassius îl învinge în finală pe polonezul Zbigniew Pietrzykowski. Printre spectatori prezenți la acest meci se afla, instalat într-unul din fotoliile de ring, un bărbat între două vîrste care urmărea foarte atent lupta. Distinsul gentleman era însăși domnul William Cutchins, președintele lui «Brown and Williamson Tobacco Corporation» care fabrică țigările Viceroy și Raleigh. Om trecut prin multe și cu fler în afaceri, mister Cutchins a văzut în pumnii negrului din Louisville o mică mină de aur. Din seara aceea Cassius Clay a încetat să fie amator, intrînd sub tutela unui așa-zis «sindicat de administrație» patronat de W. Cutchins, care își asuma nobila misiune de a-l lansa în marile bătălii pugiliste. Beneficiile realizate de «epitropia» lui Cassius Clay se ridică la frumusețea sumă de 3 milioane dolari. Protecția e plătită cu un salariu lunar, după cum sună contractul care va expira la sfîrșitul acestui an.

Cassius Clay a susținut primul meci ca profesionist la 2 noiembrie 1960, cînd l-a bătut prin KO pe Tunney Hunsaker. De atunci a disputat încă 25 de întîlniri și le-a cîștigat pe toate. Doar Doug Jones în 1963, la New York, și George Chuvalo în 1966, la Toronto, au rezistat pînă la capăt în meciurile cu Cassius. Ceilalți au pierdut înainte

de limită. O dată cu trecerea la profesionism, boxerul negru s-a făcut remarcant nu numai prin forța pumnilor, ci și printr-o activitate extrapotivă care-l înfățișa pe rînd autor de poeme, prezicător, recitator în cabaretele din Greenwich Village, adept al sectei «musulmanii negri» și pelerin la piramide. Inteligent și poezur, Cassius știa să-și facă și publicitate.

Cassius Clay a devenit campion al lumii la 2 februarie 1964, după ce l-a învins (prin abandon în repriza a 7-a) pe Sonny Liston. Și-a apărut cu succes titlul de 6 ori: în meciul revanșă cu Liston, apoi cu Patterson, Chuvalo, Cooper, London, Mildenerger. Dar lucrurile nu sînt atât de simple cum ar părea la prima lectură a acestui palmares. Ascensiunea lui Cassius Clay la centura supremă a fost însoțită de scandalul de la Miami, cînd Liston era învinuit că s-ar fi lăsat bătut deoarece pariase pe șansele adversarului său! Ancheta nu a putut dovedi «combinația», însă cazul a stîrnit o violentă dispută între diversele foruri pugilistice care, în funcție de interesele respective, recunoșteau sau contestau valabilitatea titlului mondial cîștigat de Cassius. De altfel, existența mai multor «organisme» care-și revendică fiecare dreptul de a decide în afacerile atît de incitabile ale «artei nobile», contribuie la menținerea confuziei din boxul profesionist. Dintre organismele de care aminteam, cele mai importante ar fi patru: NBA (National boxing association), WBA (World boxing association) în S.U.A., EBU (European boxing union) și Consiliul mondial al boxului, cu sediul provizoriu în Mexic. Fiecare cu statutele și legile sale. WBA nu-l recunoaște pe Cassius și-l proclamă campion pe Ernie Terrell, NBA (care

cu vîntele încrucișate

COPII

ORIZONTAL: 1) Locul nașterii — Ocrotiți. 2) Școala celor mici — În lumină! 3) Copilă aflată sub îngrijirea unui tutore — Lăsați la urmă. 4) În donație! — Tesătură moale și fină — Final șahist. 5) A exista — Copilă. 6) Datorat celor mari — Ceartă (reg.). 7) Prins cu funda — Careu agrar — Literă slavonă — Notă muzicală. 8) Pește ganoid — Iubita lui — Bucuria părinților. 9) Tată alintat — Bunic. 10) Din tată-n fiu — A se opri. 11) Carte! — Prietene bune — Întepător. 12) Organ al mîrosului — Fene! — Dau naștere — Literă grecească. 13) Copila dragă — Cîine mic. 14) Viață — A primi o sumă de bani. 15) Interjecție — Hopa... — Club sportiv. 16) Tuns! Odaie — Vorba răstăuței. 17) Oa, oa, oa! — Femei fericite. 18) Nu mai este un copil — Autorul romanului «Citadela». 19) Unul mic de tot — Dragoste de mamă. 20) Copii la școală — Copii.

VERTICAL: 1) Copilul copilului — Imagine a deplinei fericiri conjugale — Cap de fetiță! 2) Copăcel... — Un magazin care are și o unitate

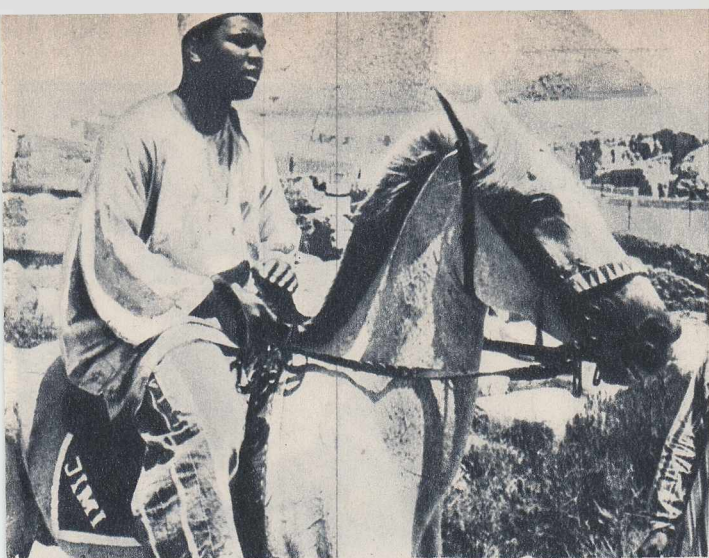
destinată copiilor — Manifestare a bucuriei — Tărîm. 3) Spin — Scufița Roșie (pl.) — Învățătură părintească — Mătuși. 4) Autorul romanului «Cuore» — Operă de Verdi — Cămașa leipei (pl.) — Raport matematic. 5) Adverb hoinar — La revedere — Șesuri — Jucării pentru fetițe... 6) Start în viață — Copii — Fructe. 7) Acut! — Copil — Numărătoare — Firmă miniaturală — Nicolae Marinescu. 8) Soți fericți — Liber-cugețatori — Cuminți (fig.). 9) Specie de papagal sud-american — Consemnează nașterile — A se desprinde — Ceremonie. 10) Vlăstar... — Orator — La mămica — A arage. 11) Autorul tabloului «Mama cu fetișă» — Vîrf — Jumătatea lui tata! — Autorul pinzei «Băiatul cu fluierul». 12) Mătușă — Legată de casa părintească — Mama, tata și copiii. 13) Copii — La vîrsta dintre copilărie și tinerețe (pl.).

Toma MICHINICI

Cuvinte mai puțin cunoscute: IAT, AMIA, LELA.

dezlegarea jocului „ZOOLOGIE”, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) CAȘALOT — BIBAN. 2) OTARII — CAL — VA. 3) DESIC-CALIFAR. 4) OR — NISIPARITA. 5) BIM — TAPAR — N — V. 6) ANIMAL — NIA — S. 7) TATU — ANTILOPA. 8) U — URSI — O — IBIS. 9) RAC — T — FREGATE. 10) AC — BURET — AD — M. 11) VIDRA — UNITARE. 12) EIL — IGOR — ORAN. 13) GLUTON — AUR — TI. 14) RASUNET — NICA. 15) E — TRITONI — I — T. 16) TARC — ELEFANȚI. 17) ALUAT — BRICEAG. 18) U — NAJA — CAPUA. 19) ANTIPA — PĂSĂRI. 20) LIN — IRA — TARIE.

include puternicele asociații din New York și California) susține o teză opusă. Consiliul mondial le reneagă uneori pe amândouă. Fiecare asociație organizează meciuri și lunar întocmește diferite clasamente care sînt de cele mai multe ori subiective și niciodată identice. Celor neinițiați li se va părea curios să-l găsească pe Clay pe locul 1 în clasamentul NBA și pe locul 5 în clasamentul WBA. La fel de derutante sînt și clasamentele revistei din New York «Ring Magazine», un oficios al boxului profesionist. Directorul publicației este octogenarul Nat Fleischer. Acest «patriarh al boxului», căruia unii îi spun «rechinul», a fost martorul multor întîmplări petrecute în culisele ringurilor profesioniste. Recent a îndeplinit funcția de arbitru la meciul Clay-Mildenberger, disputat la Frankfurt pe Main. Se spune că din seara aceea «Ring Magazine» recunoaște un singur campion mondial la categoria grea, și acesta este Cassius Clay.

Dar dincolo de orice speculații și anecdote, apreciind valoarea pur sportivă a eroului nostru, se recunoaște — și aceasta o spun oameni cu autoritate ca Joe Louis sau Jack Dempsey — că negrul din Louisville este unul dintre cei mai buni boxeri ai zilelor noastre. Excelent dotat din punct de vedere fizic (înălțime 1,90 m, greutate 93 kg, anvergura brațelor 2,04 m), foarte rapid, maestru al eschivei, cu un bun joc de picioare, Cassius Clay unește în stilul său suplețea și reflexele lui Sugar Robinson cu forța pumnului și curajul lui Joe Louis. Va fi Ernie Terrell cel ce va interpune șirul victoriilor lui Cassius sau chiar fostul campion Floyd Patterson care hrănește în ascuns gîndul unei revanșe?

Numai viitorul va putea da răspuns acestei întrebări.

Ilie GOGA

Articolul a fost scris la cererea cititorului Gigi Dumitru din Techirghioi

POVESTEA VORBEI

două orașe italiene

Alături de istorici și de specialiștii în istoria artelor, filologii consideră și ei că *Parma* este un oraș interesant pentru domeniul lor de cercetare. Într-adevăr, numele acestei așezări străvechi (fondate în antichitate de etrusci) explică un cuvînt relativ nou — *parmisan*. Istoria sa este simplă: de la *Parma* italienii formează adjectivul *parmigiano* (din sau de la *Parma*). O specialitate de cașcaval uscat, preparată în împrejurimile acestui oraș din nordul Italiei, primește numele de *formaggio parmigiano*, adică brînză de *Parma*, denumire edusă ulterior la *parmigiano*. Francezii raduc cuvîntul, în modul cel mai firesc, în *parmesan*, adjectivul corespunzător ui *Parme* (numele francez al orașului). În sfîrșit, *parmezan* reprezintă adaptarea omănească fidelă a lui *parmesan*.

Nu departe de *Parma* se află un alt

oraș, mai mic, *Pavia*. Dacă «de la *Parma*» se spune în italienește *parmigiano*, «de la *Pavia*» se spune *pavesse*. Tradiția marinarilor susține că la *Pavia* ar fi trăit în evul mediu meșteri iscusii în fabricarea unor scuturi cu care se împodobeau corăbiile. Fiindcă provenea de la *Pavia*, un astfel de scut se chema *pavesse*, în franceză *pavois*. Rolul de ornament l-au preluat în secolul al XVII-lea steagurile, pavilioanele, denumirea însă s-a păstrat. De aici vine expresia franceză *grand pavois*, tradusă *marele pavoaz*, totalitatea drapelurilor pe care le arborează o navă la ocazii solemne. Nu e greu de ghicit că există o legătură strînsă între *pavoaz* și a *pavoaza*, verb al cărui sens inițial este «a împodobi cu steaguri un vapor în semn de sărbătoare».

Sorin STATI

CARNET AUTOMOBILISTIC

cauze ale unor accidente grave

Profesorul Malvin L. Selzer, cunoscut psihiatru de la Universitatea din Michigan (U.A.), a publicat recent un articol în revista engleză «Science Journal» în care expune considerațiile sale asupra cauzelor accidentelor grave de automobil.

O echipă de specialiști sub conducerea sa a analizat 62 de cazuri de accidente mortale petrecute în decurs de 3 ani în apropiere de localitatea Ann Arbor. Pornind de la rapoartele redactate de poliție și lărgind considerabil investigațiile asupra fiecărui caz în parte, s-au întocmit șase cuprinzînd părerile membrilor familiilor celor aflați la volan, ale prietenilor, școlilor și colegilor de muncă.

În condițiile specifice ale studiului, rezultatele au apărut surprinzătoare: 58% din automobilisții care au făcut accidente ave sufereau în acea perioadă de tulburări psihice și aproape toți erau în prada

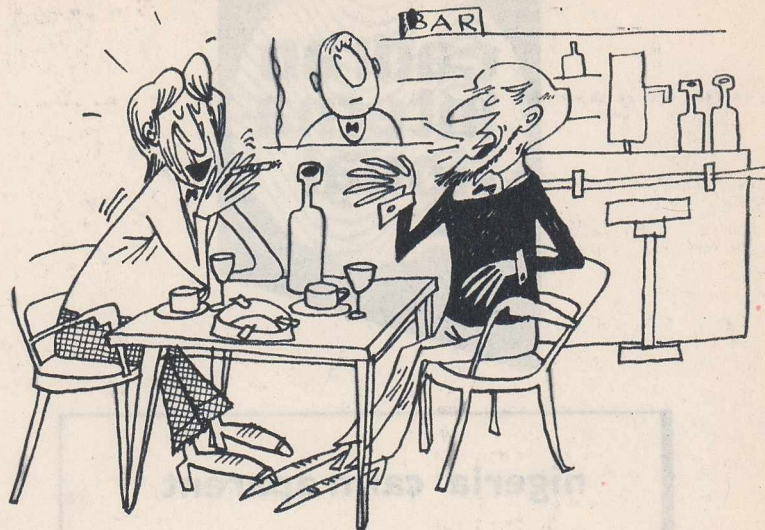
unor grave probleme financiare, familiale sau sentimentale.

Concluzia care se conturează indică drept cauză principală a accidentelor, și în special a celor grave, o stare psihologică depresivă. Soluțiile practice sînt foarte dificil de adoptat, fiindcă un control medical periodic, oricît de calificat ar fi, ar pune cu greu în evidență stările psihice proaste ale automobilistului. În plus, acestea pot apărea pe parcurs, chiar în intervalul dintre controale.

Singura posibilitate eficientă pe care studiul o recomandă este controlul exercitat asupra conducătorilor auto de către prietenii, rude, colegi, pentru ca cei aflați în stări psihice deosebite, cauzate de suferințe și dificultăți personale, să nu conducă automobilul.

Ing. V. IOANID

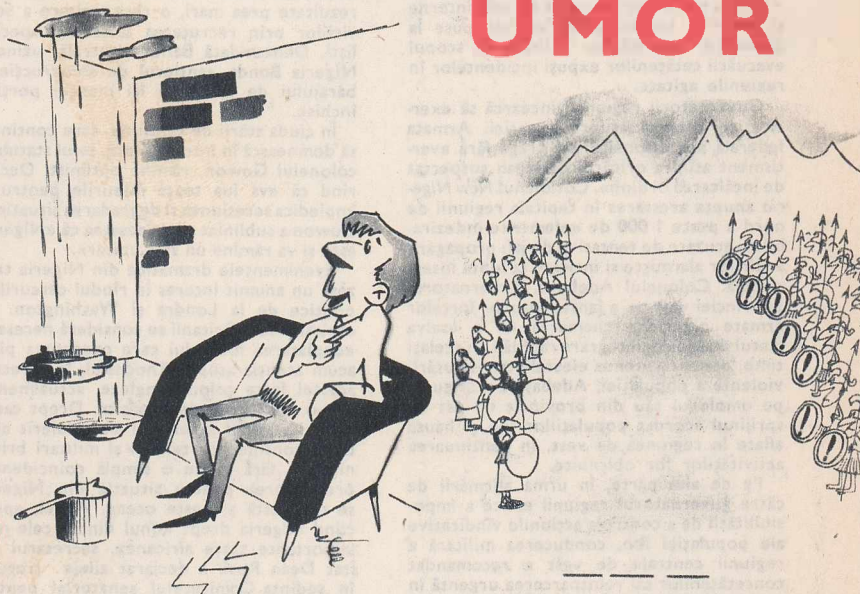
„CULTURĂ“

— Ce zici de TOULOUSE-LAUTREC?
— Bate TOULOUSE!!!

Adrian ANDRONIC

UMOR

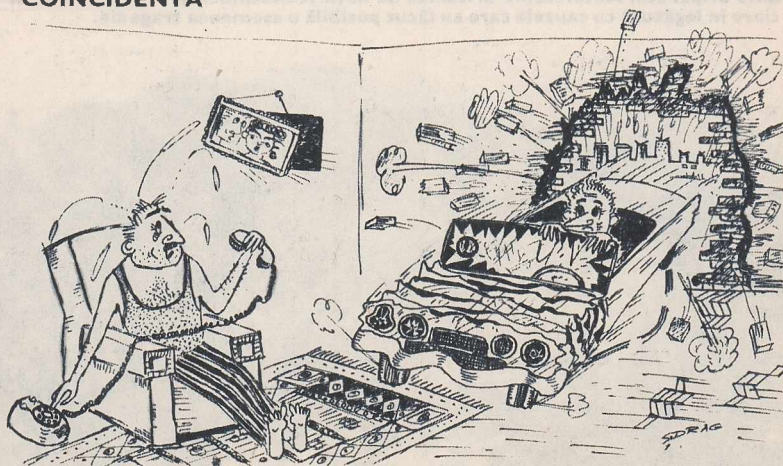

Și-a aranjat ploile...

N. CORNELIU

Adrian ANDRONIC

COINCIDENTĂ

— Formidabil!.. Tocmai te sunam la telefon...

Ștefan DRĂGHIA

nigeria: calm aparent

Exodul populației nigeriene dintr-o regiune în alta a țării continuă: din nord se îndreaptă spre est membrii triburilor ibo, iar în sens invers, ducându-se spre provincia lor natală, triburile hausa. Aceste convoaie de refugiați constituie singura legătură, la ora actuală, între cele două regiuni. Când trenurile se încrucișează, izbucnesc ciocniri singeroase. Compania aeriană Nigeria Airways și-a întrerupt toate cursele interne și externe, iar aparatele au fost puse la dispoziția autorităților militare în scopul evacuării cetățenilor expuși incidentelor în regiunile agitate.

Guvernatorii regionali încearcă să exercite un control asupra situației. Armata federală are dispoziții «să tragă fără avertisment asupra oricărui cetățean suspectat de încălcarea ordinii». Cotidianul *New Nigeria* anunța arestarea în capitala regiunii de nord a peste 1 000 de «elemente indezirabile», acuzate de tentative de jaf, propagare a știrilor alarmiste și incitare la luptă intertribală. Colonelul Adebayo, guvernatorul provinciei vestice, a lansat tuturor forțelor armate nigeriene chemarea de a «salva statul de la o dezintegrare rapidă». În același timp, pentru a atenua efectele transmigrării violente a populației, Adebayo l-a asigurat pe omologul său din provincia de est de sprijinul acordat populațiilor ibo și hausa aflate în regiunea de vest, în continuarea activităților lor obișnuite.

Pe de altă parte, în urma afirmării de către guvernatorul regiunii estice a imposibilității de a controla acțiunile vindicative ale populației ibo, conducerea militară a regiunii centrale de vest a recomandat concetățenilor săi reîntoarcerea urgentă în provincia natală. Se constată o anumită neliniște și în rândurile triburilor yoruba, cărora populația ibo le impută dispariția din Ibadan a generalului Ironsi. Sosirea la Lagos a numeroșilor refugiați ibo, precum și perspectiva unor noi convoaie agravează

starea de tensiune printre locuitorii de origine răsăriteană ai capitalei federale. Deși se menține un calm relativ, la Lagos se observă o încetinire a activității comerciale, perturbată de dezorganizarea comunicațiilor feroviare și aeriene cu nordul și estul țării. În nord, marile întreprinderi comerciale și industriale, afectate serios de dispariția personalului ibo, încearcă, fără rezultate prea mari, o reorganizare a serviciilor prin recrutarea unor noi specialiști. Deocamdată Banca centrală, uzinele Nigeria Bonds, șantierul de construcție a barajului de la Kainji își mențin porțile închise.

În ciuda stării de tensiune care continuă să domnească în întreaga țară, șeful statului, colonelul Gowon, rămâne optimist. Declarând că «va lua toate măsurile pentru a împiedica secesiunea și degradarea situației», Gowon a subliniat zilele acestea că «Nigeria este și va rămâne un stat unitar».

Evenimentele dramatice din Nigeria trezesc un anumit interes în rândul cercurilor politice de la Londra și Washington. În capitala Marii Britanii se consideră necesară «deplasarea focarului care concentra până acum atenția asupra Rhodesiei, în direcția acestei foste colonii engleze, actualmente într-o criză greu de depășit». Drept care, șeful statului nigerian i s-a și oferit ajutorul consilierilor tehnici și militari britanici. Și, fără să fie o simplă coincidență, preocuparea pentru situația din Nigeria se manifestă și peste ocean. Astfel, apreciind Nigeria drept «unul dintre cele mai importante state africane», secretarul de stat Dean Rusk a declarat zilele trecute în ședința Comitetului senatorial pentru ajutorul extern că «întreruperea asistenței acordate de S.U.A. Nigeriei ar fi în momentul de față una din cele mai grave erori»...

Ileana NICOLAESCU

În localitatea Aberfan (Walesul de sud) un munte de zgură s-a prăbușit peste o școală și câteva case; după cum a anunțat ministrul britanic pentru Wales, în urma catastrofei au fost omorâte 143 persoane — în majoritate copii — iar altele 49 sunt date dispărute. Autoritățile britanice au hotărât deschiderea unei anchete judiciare în legătură cu cauzele care au făcut posibilă o asemenea tragedie.

În urma marelui succes înregistrat prin obținerea premiului întâi la Concursul internațional de pian «Van Cliburn» de la Fort Worth (Texas-S.U.A.) — la care au participat 46 de interpreți din întreaga lume — pianistul român Radu Lupu (în fotografie) a fost solicitat, după terminarea concursului, să dea un număr de concerte în Statele Unite.

a doua transsiberiană

— corespondență din Moscova —

Prima cale ferată care străbate Siberia de la Ural și până la Pacific a împlinit 75 de ani de existență. Construcția ei a început în anul 1891 în Extremul Orient. Această magistrală feroviară a jucat și joacă un rol deosebit de important pentru dezvoltarea economică a vastelor întinderi siberiene și, paralel cu această dezvoltare, linia transsiberiană a devenit din ce în ce mai solicitată. Datorită acestei suprasolicitări, se pune în prezent ca o problemă urgentă descongestionarea acestei linii. La sud de ea se află în construcție două noi ramificații: una care străbate Siberia centrală și Kazahstanul, iar a doua care va uni centrelor agricole Barnaul, Pavlodar și Tselinograd cu Magnitogorskul, mare centru industrial din Ural. Dacă aceste ramuri s'ar dice vor prelua o parte a traficului primei transsiberiene, rezolvarea radicală a problemei o va aduce cea de-a doua transsiberiană.

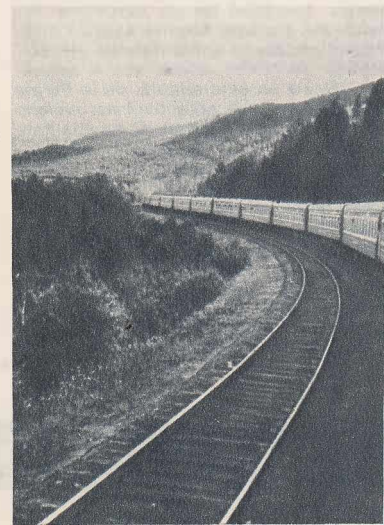
Construcția acestei uriașe magistrale feroviare, lungă de 7 000 km, a început în luna ianuarie 1966. Ea va lega Uralul de Extremul Orient, traversând Siberia occidentală și orientală, va trece la o distanță de 400 - 700 kilometri spre nord de prima transsiberiană și va fi cu circa 1 000 km mai scurtă decât aceasta. Luându-și startul de lângă orașul Tiumen, linia va ajunge la izvoarele Angarei, va ocoli pe la nord lacul Baikal și se va opri la Oceanul Pacific, trecând prin Komsomolsk, pe Amur.

Înfăptuirea acestui grandios proiect va permite intrarea în orbita economică a Uniunii Sovietice a marilor rezerve de țevi din depresiunea Siberiei apusene, va face posibilă valorificarea unor bogate zăcăminte de cupru, fier și sare descoperite în taigaua siberiană, va reprezenta primul pas pentru viitoarea bază metalurgică din sudul Iakutiei, unde zăcămintele de minereu de fier și de cărbune cocsificabil se găsesc foarte aproape unele de celelalte.

Perspectivile pe care le deschide cea de-a doua transsiberiană sînt însuflețitoare, dar și dificultățile ce stau în calea constructorilor sînt mari. Vor trebui dislocate zeci de milioane de metri cubi de pământ și piatră, vor trebui construite zeci de poduri mari — fără să mai amintim de nenumăratele poduri mici. Vorbind de greutateți nu trebuie uitate nici iarna siberiană cu geruri de -40°, cu viscole năprasnice, cu zăpezi abundente. S-a calculat că pentru construirea celei de-a doua magistrale feroviare transsiberiene vor fi necesari 15 - 20 de ani.

Dacă uneltele constructorilor primei transsiberiene au fost, în urmă cu trei

sferturi de veac, cazmaua, lopata, tîrnăcopul și roaba, actualii constructori sînt înzestrați cu mijloace tehnice puternice: excavatoare, autobasculante, buldozere etc., iar oamenii care au venit aici să înfrunte taigaua și mlaștinile sînt constructori căliți — ei au tăiat în stîncile Munților Saian calea ferată Abakan—Taiset. Coloanele mecanizate și șalioanele de construcții-montaj, venite

Pe traseul primei linii transsiberiene

din ținutul Krasnoiarsk, și-au ocupat «punctele de atac», au transportat în adîncul taigalei materialele necesare, au ridicat primele colonii de barăci, smulgînd taigale primele terenuri, apoi au pornit la ofensivă simultan din mai multe puncte ale traseului. Telul și, totodată, angajamentul constructorilor este ca pînă în ajunul celei de-a 50- aniversări a puterii sovietice trenurile de lucru să circule pe porțiunea Tiumen - Tobolsk, pe o distanță de 210 km. Primă victorie a și fost repercutată: de curînd au pornit trenurile de lucru pe sectorul de linie terminat, de la Tiumen pînă la stația Tarmen.

Metru cu metru, kilometru cu kilometru cea de-a doua transsiberiană înaintază spre Pacific.

S. PODINĂ

corturile goale de la harad...

Așteptările prelungite hrănesc neliniștea. Corturile de la Harad nu și-au recăpătat locatarii. Masa tratativelor a rămas pustie, învăluită de amintirea acelor zile pline de speranță când părea, în sfârșit, deschis drumul spre normalizarea situației din Yemen. Dar realitățile aspre au risipit iluziile și Haradul, gazda dialogului între yemeniți, a ieșit din actualitate. O pilă de speranță a venit din Kuwait. Diplomaii micului stat petrolier desfășoară o neobosită activitate pentru a reconcilia grupările yemenite și pentru a obține acordul R.A.U. și Arabiei Saudite la o formulă de compromis. După luni de zile de zadarnice tentative pentru reinnodarea firului tratativelor, emisarii Ryadului și Cairoului s-au întâlnit cu ușile închise. Un comunicat publicat de oficialitățile din Kuwait exprima optimismul. Săptămânile care s-au scurs n-au confirmat, totuși, speranțele care din nou începuseră să prindă contur. Săptămânalul **Jeune Afrique**, de obicei bine informat în problemele lumii arabe, afirmă că interlocutorii și-au oferit «promisiuni reciproce» privind normalizarea situației din Yemen. «In măsură strictă a posibilităților». Săptămânalul apreciază că, astfel, dialogul a fost angajat «pe o cale imprecisă și echivocă».

Manifestările verbale de bunăvoință nu pot împiedica degradarea situației din Yemen până la un punct periculos. Mirosul prafului de pușcă plutește în atmosfera explozivă a acestei țări. Arabia Saudită practică un joc dublu. Pe de o parte acceptă mediația Kuweitului, în dorința de a menaja pe conducătorii bogatului emirat; pe de altă parte, Feisal continuă finanțarea și încurajarea eximamului Badr care se află ascuns în munții din sudul Arabiei Saudite și acțiunile de subversiune întreprinse de acesta în Yemen. Stabilitatea în această zonă a Orientului Arab este totodată grav periclitată de noile acorduri pe care Arabia

Saudită le-a încheiat cu S.U.A. și Anglia. Dezvăluirile ziarului **Al. Gumhuria** proiectează lumini noi asupra perspectivelor relațiilor între Cairo și Ryad în viitorul imediat și asupra repercusiunilor inevitabile în ceea ce privește Yemenul. Prevederile secrete ale acordului cu S.U.A., potrivit mărturisirilor unei oficialități saudite, stabilesc că Ryadul va pune la dispoziția armatei americane toate aeroporturile sale. În schimb, Washingtonul se angajează să «protejeze» familia regală saudită și să acționeze pentru instaurarea în Yemen a unui regim cu tendințe precocentrale. Acestui acord i se adaugă cel încheiat cu Londra privind livrarea de avioane «Lightning» și rachete «Thunderbird».

Arme moderne au ajuns și în mâinile mercenarilor lui Badr. Deși în ultimul an nu s-au semnalat decât ciocniri sporadice, în prezent oamenii eximamului amenință cu reluarea luptelor pe scară largă. Amenințările au ca sursă de inspirație Ryadul. În calculele lor, ei contează și pe unele disensiuni (mult exagerate de ziarele apusene) din interiorul taberei republicane. De altfel, o anchetă întreprinsă la Sanaa a dezvăluit că oficiali sauditi, prezenți în «comisia mixtă de pace» se indeletniceau cu coruperea șefilor de triburi.

Politica lui Feisal — apreciază comentatorii — înveninează atmosfera din lumea arabă și îndepărtează șansele unei reglementări yemenite. «Se pare că el s-a lăsat prea mult influențat de agenții CIA» — scria **Jeune Afrique**. Preferința pentru inițiative politice sub stindardul zdrențuit al regresului, dovedită de suveranul saudit, are ca primă consecință situația tulbură din Yemen. Deocamdată corturile din mica așezare ce a găzduit începutul tratativelor între yemeniți sînt pustii. Până când?

M. RAMURĂ

se acceptă candidații amatori

În cele 50 de filme în care a apărut, Ronald Reagan a avut mai totdeauna roluri de băiat bun și fără noroc: în intrigile sentimentale era candidatul refuzat, iar în numeroasele filme de aventuri obișnuia să conducă expediții curajoase și fără sorți de izbândă. Va reuși oare în alegerile de la începutul lunii noiembrie să fie candidatul victorios? Fostul său patron, producătorul Jack Warner (de la celebra casă de filme Warner Bros), a exclamat, aflînd de candidatura lui Reagan la funcția de guvernator al Californiei: «Nu, nu! Guvernatorul să fie alt actor, iar Reagan să fie prietenul lui». Cu toate acestea, Reagan candidează.

Lipsa de experiență politică nu reprezintă un impediment pentru candidatul republican din California (și nici pentru alții): la întrunirile electorale din Alabama, candidata democrată Lurleen Wallace «stă grațios deoparte, ca la o expoziție a modei de toamnă» (*Newsweek*), în timp ce soțul ei, cunoscutul partizan al segregăției, George Wallace, încearcă să interpreteze în favoarea supremației albe incidentele rasiale din cursul verii. Un alt candidat la funcția de guvernator, Lester Maddox (în Georgia), nu a participat nici el la viața politică, exceptînd perioada în care li obliga pe negri, sub amenințarea revolve-

Un fapt cu totul neașteptat în desfășurarea procesului Ben Barka l-a constituit sosirea la Paris a maiorului Ahmed Dlimi, director al Siguranței marocane și unul dintre principalii acuzați. Dlimi (în centrul fotografiei) a fost arestat în baza mandatului emis împotriva sa la 20 ianuarie, iar procurorul general francez Foumbas a cerut tribunalului — adunat în cea de-a 38-a ședință, care ar fi trebuit să fie ultima — să-și amine lucrările pentru a fi efectuată o anchetă suplimentară.

ului, să părăsească restaurantul al cărui proprietar era (se pare că Maddox a devenit candidat democrat cu sprijinul voturilor depuse de republicani în alegerile preliminare, pentru a evita candidatura unui politician care nu sprijină politica externă a Administrației Johnson).

Rolul candidaților amatori este simplificat de nivelul redus al dezbaterilor electorale. Insuși președintele Johnson — ne informează tot *Newsweek* — «a preferat să escamoteze problemele esențiale ale anului 1966» în cursul călătoriilor sale menite să-i sprijine pe candidații democrați. Opoziția republicană nu are resursele necesare pentru a provoca o asemenea dezbateri. Deși au amenințat să facă din

Vietnam problema centrală a campaniei, republicanii s-au limitat să demonstreze că angajarea S.U.A. este opera administrațiilor democratice, hazardîndu-se rareori să propună soluții, în general mai «dure» decît ale administrației. Se pare că ambele partide au dificultăți în elaborarea unor platforme atrăgătoare. «Cîștigă teren sentimentul că noi am intrat într-o perioadă nouă — spunea un politician republican — și că sintem insuficient pregătiți pentru a rezolva numeroasele probleme și opțiuni care ne stau în față». Este o situație care nu se va putea permanentiza, chiar dacă prezentul moment electoral nu a adus clarificările necesare.

Mihai MATEI

din lume adunate

Mai întîi deasupra satului au fost lansate manifeste care asigurau locuitorii că «dacă își părăsesc casele, vor primi tot ajutorul necesar». Manifestele au fost urmate de bombe și napalm, în vreme ce 4 000 de oameni, în majoritate femei, copii și bătrîni, se îngrămădeau cu bocelule pe plaja din apropiere așteptînd, în lipsă de ceva mai bun, îndeplinirea promisiunilor din manifeste. «Au urmat — scrie un martor ocular — scene sîfșietoare pe plajele aglomerate, copiii fiind separați de părinți în momentul cînd erau împinși cu toții pe vasele ce urmau să-i ducă în lagărele de refugiați. Mulți au rămas acolo fără cămine și fără promisiuni». Scenele au fost filmate în Vietnamul de sud și transmise într-un program de televiziune al B.B.C., care purta titlul: «Plimbarea de dimineață». Secvențele înfățișau aspecte din înfăptuirea programului americano-sud-vietnamez denumit: «Pacificarea rurală».

Hotărît lucru că autorii acestor titluri nu se gîndesc de loc la cei care peste veacuri vor voi să descifreze cele petrecute. Noroc că aceștia din urmă vor avea la îndemînă și alte mărturii în afara denumirilor care nu pot înșela nici măcar pe contemporani. Ce fel de pacificare — se vor întreba ei — este aceea care constă în distrugerea căminelor în care de generații și-au clădit existența țărani sud-vietnamezi și în înțărucirea locuitorilor în lagăre de refugiați? E pacea morții, a distrugerilor și închisorilor.

★

La conferința de la Manila dedicată situației din Vietnam a fost discutată și înfăptuirea acestui program de «pacificare rurală». Singurul succes care a putut fi citat (și acesta temporar) a fost «pacificarea» dizidenților guvernamentali de la Saigon care au hotărît să-și amine demisia pînă la conferință. Fondul disputei nu este dificil de întrevăzut: lupta pentru putere între Ky și un grup de șapte miniștri. Este demnă de consemnat însă acuzația miniștrilor demisionari, pe care o transcriem dintr-o relatare a ziarului *Daily Telegraph*: «Acuzațiile sînt similare celor formulate pe vremuri împotriva lui Dien — transformarea regimului într-un stat polițist». Acum, după conferința de la Manila, se așteaptă reînceperea ciocnirilor. Și, după cum se spune la Saigon, programul «pacificării» a căpătat un nou capitol care preocupă ambasada americană: «linișțirea spiritelor» în cadrul guvernului Ky. Rămîne de văzut cînd se va trece de la «manifeste» la bombe...

★

Nu este exclusă posibilitatea ca experiența acestor «plimbări de dimineață» din Vietnamul de sud să fie considerată utilă împotriva dizidenților din Statele Unite, al căror număr este în creștere. O înaltă personalitate a administrației Johnson, care recent și-a dat demisia din postul de consilier al președintelui, Richard Goodwin, a publicat o carte intitulată «Triumf sau tragedie, reflecții asupra Vietnamului». Cartea critică politica administrației în Vietnam, dar nu merge pînă la concluzia că trebuie să se renunțe la intervenție. Se cere pur și simplu o altă formă de intervenție, «mai eficientă». Acțiunea lui Goodwin trebuie înscrisă în rîndurile încercărilor unor grupuri din partidul democrat de a disocia acest partid de acțiunile compromițătoare ale administrației. Într-o recenzie la această carte, publicată în ziarul *New York Times*

de publicistul Ronald Steel, se arată însă că disputa — sau, mai bine zis, discuția — în legătură cu politica administrației în Vietnam nu poate fi redusă la o simplă operație electorală. El scrie: «Dincolo de polemice rivale dintre grupul uliilor și cel al porumbelilor se profilează marea tragedie a războiului din Vietnam: eroziunea încrederii poporului american în virtutea acestei cauze. Încrederea în conducerea națională a fost înlocuită cu îndoială... Acesta este un război în care opoziția deschisă a devenit un fapt obișnuit, în care refuzul de a se prezenta la recrutare a ajuns să nu fie considerat drept acțiune nepatriotică și în care administrația și-a pierdut sprijinul în Congres din partea propriului său partid».

Nicolae URECHE

Turneul președintelui Johnson într-o serie de țări din regiunea Pacificului, precum și conferința de la Manila — caracterizată de numeroși comentatori ca un adevărat «consiliu de război» — au prilejuit puternice manifestații ale populației din această parte a lumii împotriva agresiunii S.U.A. în Vietnam. În fotografiile: demonstrație pe străzile orașului Tokio (sus); studenți din Sydney (Australia) s-au culcat pe stradă în fața mașinii președintelui Johnson (jos).

Vedere din Scheii Braşovului.

Fotografie de Eugen IAROVIC